A C A D E M I A R O M Â N Ă
INSTITUTUL NAŢIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

STUDII ECONOMICE

Piața muncii din România sub presiune.
Cererea și oferta de forță de muncă

LUMINIȚA CHIVU, GEORGE GEORGESCU

Bucureşti
Martie 2020

ISSN: 2285 – 7036 INCE – CIDE,
Bucureşti, Calea 13 Septembrie, Nr.13, Sector 5

CUPRINS

1. Introducere 3

2. Configurația pieței muncii din România la nivel național și în profil teritorial 4

2.1. Oferta de forță de muncă 4

2.1.1. Evoluția populației totale, a ratelor de dependență demografică și economică la nivel național și în profil teritorial 5

2.1.2. Structuri demo-economice pe grupe de vârstă și în profil teritorial 15

2.1.3. Structuri socioprofesionale ale populației ocupate 23

2.1.4. Indicatori-cheie de performanță ai sistemului de învățământ în raport cu nevoile reale ale pieței muncii 26

2.2. Cererea de forță de muncă 27

2.2.1. Analiza informațiilor pentru perioada 2005-2018 privind locurile de muncă create și desființate în România și UE, pe sectoare de activitate și cauze 27

2.2.2. Analiza evoluției locurilor de muncă vacante raportate de instituții și companii 33

3. Concluzii..... 42

Bibliografie 44

PIAȚA MUNCII DIN ROMÂNIA SUB PRESIUNE. CEREREA ȘI OFERTA DE FORȚĂ DE MUNCĂ*

LUMINIȚA CHIVU**, GEORGE GEORGESCU***

Abstract *The labour market in Romania is under the pressure of divergent factors, at the intersection of the labour demand and supply determinants. This paper is focusing on quantitative and qualitative analysis of the labour market in Romania, trying to identify its imbalances and to find ways for their mitigation considering the main trends, including the European labour market developments. From the perspective of the labour supply, despite massive emigration, is found that Romania still has an important human potential including an unused workforce reserve, but the performances of the education and training should improve for increasing the quality of competences and skills needed on the labour market. Looking at the demand for labour force, although under the circumstances of the lack of information for an accurate assessment, starting with 2012, as a general trend, the number of jobs created exceeded the number of job vacancies, the new created companies, with a higher degree of technology and more competitive, having significantly contributed to the increase in the employment rate. However, imbalances between the labour demand and supply have emerged and are growing, likely to become a severe obstacle hindering the development of Romania in the medium and long term*.

Keywords: *demographic trends, population aging, emigration, demographic and economic dependency ratio, labour market demand and supply, labour market tensions, internal mobility, labour shortages*

JEL*: E60, F22, F66, I20, J08, J10, J21, J23, J61*

1. Introducere

Studiul își propune investigarea uneia dintre cele mai acute provocări cu care se confruntă societatea românească atât în prezent, cât și în perspectivă, care face parte din problematica generică multidisciplinară a managementului resurselor umane. Exacerbarea problemei în România a fost cauzată nu atât de deteriorarea indicatorilor demografici, care este comună la nivelul întregului spațiu al Uniunii Europene, ci mai ales de fenomenul emigrării, a cărui dimensiune a atins valori caracteristice unui adevărat exod al populației, numărul celor care au plecat din țară în ultimii 30 de ani ridicându-se la 3-4 mil. de persoane, majoritatea din contingentul în vârstă de muncă.

În multe cazuri, țările occidentale au atras persoane din țările estice ale Uniunii Europene, inclusiv din România, atât cu grad înalt de calificare, cât și cu grad scăzut, pe o piață liberalizată a muncii la nivelul UE și în contextul mobilității forței de muncă intra-UE, beneficiind, în condiții neconcurențiale și ale unui diferențial semnificativ de productivitate, de salarii mai mari și condiții mai bune de trai.

În aceste circumstanțe, piața muncii din România a suferit o presiune din ce în ce mai mare în ultimii ani, mediul academic și de afaceri trimițând semnale și avertizări din ce în ce mai sonore în

* Notă: Acest studiu reprezintă prima parte a unui text revizuit de autori și structurat în trei părți, din volumul: *Piața muncii în România. Repere cantitative și calitative privind deficitele de forță de muncă*, realizat de KPMG (autori: M. Racovițan (coordinator), C. Stan, E. Vizireanu) și INCE (autori: L. Chivu (coordinator), G. Georgescu, S. Dinu, S. Cace, I. Băncescu), la solicitarea Confederației Patronale „Concordia" și publicat de Centrul de Informare și Documentare Economică, București, 2019. Partea a II-a și partea a III-a a studiului, care prezintă reperele deficitului de forță de muncă și, respectiv, proiecțiile demografice și ale pieței muncii în România pe baza utilizării unor modele econometrice, însoțite de recomandări de măsuri și politici economice în vederea atenuării deficitelor cantitative și calitative de forță de muncă, urmează să fie publicate în curând în colecția *Studii economice* – INCE.

** Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu" – Academia Română, București, România. Email: chivu@ince.ro.

*** Institutul Național de Cercetări Economice „Costin C. Kirițescu" – Academia Română, București, România. Email: georgescu@ince.ro.

ceea ce privește apariția și adâncirea deficitelor de forță de muncă, precum și dificultățile crescânde pentru angajatori de a găsi personalul adecvat nevoilor lor.

Studiul pornește de la analiza configurației actuale a pieței forței de muncă din România, încercându-se identificarea unor dezechilibre care să permită ulterior, luând în considerare principalele tendințe și evoluții pe plan național și european, conturarea unor modalități de atenuare a acestora. Astfel, vom aborda problematica ofertei și a cererii de forță de muncă, prezentând o imagine asupra perspectivelor pe termen scurt, mediu și lung ale pieței muncii. Pe latura ofertei sunt analizate posibilele tendințe, impactul indicatorilor demografici, inclusiv al emigrării, structura ocupațională, profesională și teritorială, încercând identificarea unor rezerve neutilizate de forță de muncă, examinând totodată performanțele sistemului educațional și de formare, iar pe latura cererii sunt investigate informațiile disponibile pentru o evaluare corectă și completă a acesteia, inclusiv din punctul de vedere al locurilor de muncă create și desființate, pe sectoare și cauze, care să permită punerea în evidență a dezechilibrelor actuale și viitoare ale pieței muncii din România.

2. Configurația pieței muncii din România la nivel național și în profil teritorial

Demersul analitic privind configurația pieței muncii din România este structurat pornind de la câteva repere sintetizate în cele de mai jos:

- Resursele umane ale unei țări reprezintă o componentă strategică pentru creșterea și dezvoltarea economică. În acest context, abordarea problematicii dezvoltării durabile nu are sens dacă nu are ca element central cel puțin menținerea dimensiunii populației.
- Complexitatea problematicii pieței muncii implică participarea activă a tuturor actorilor relevanți, autorități, organizații patronale și sindicale, instituții de învățământ și formare profesională etc., nu numai în procesul de consultare la promovarea unor inițiative de politică publică, ci și prin inițiative proprii, inclusiv parteneriate pentru soluționarea unor probleme specifice.
- Un diagnostic complex, cantitativ și calitativ, al resurselor umane depinde decisiv de accesul la informații cât mai actuale și cu un grad ridicat de detaliere, viteza de răspuns pe piața muncii, în multe situații, fiind mult diferită de cea specifică celorlalte piețe.
- În spatele unor medii statistice care asigură un anumit confort privind dimensiunea unor probleme la nivel național, în multe cazuri se ascund importante discrepanțe teritoriale, pe grupe de vârstă etc.
- În contextul fundamentării oricărei strategii de dezvoltare pe termen scurt, mediu sau lung, primele întrebări la care este necesar să se cunoască răspunsuri cu o cât mai mare acuratețe sunt:

- cu cine se va implementa această strategie, mai exact, pe ce resurse umane, competențe, calificări se va baza și
- cui se adresează această strategie, respectiv care va fi configurația resurselor umane la momentul implementării respectivei strategii și în faza postimplementare.

Pornind de la aceste repere, în continuare se încearcă realizarea unui diagnostic al configurației actuale a pieței muncii din România pe cele două paliere: oferta de forță de muncă și cererea de forță de muncă atât la nivel național, cât și în profil teritorial, precum și identificarea unor coordonate ale evoluțiilor în perspectivă ale acesteia, pe termen mediu și scurt.

2.1. Oferta de forță de muncă

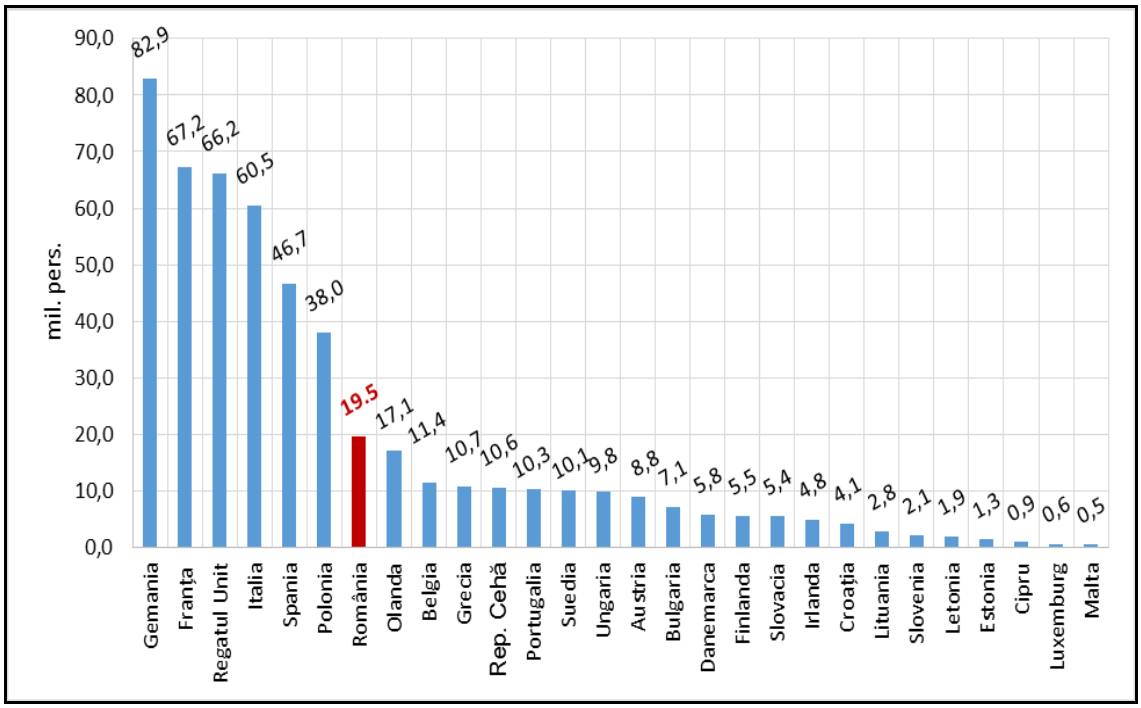
Oferta de forță de muncă depinde de o multitudine de factori, principalii fiind legați de: indicatorii demografici, inclusiv emigrarea, structurile demo-economice pe grupe de vârstă, mobilitatea internă și externă a forței de muncă, barierele la intrarea pe piața muncii, statutul socioprofesional al ocupării forței de muncă, caracteristicile nonmonetare specifice ale locurilor de muncă, performanța sistemului educațional și măsura în care acesta este capabil să furnizeze calificările și competențele cerute pe piața muncii.

2.1.1. Evoluția populației totale, a ratelor de dependență demografică și economică la nivel național și în profil teritorial

Conform datelor Eurostat, la 1 ianuarie 2018, din punctul de vedere al dimensiunii populației, România se situa pe locul 7 în ierarhia celor 28 de state membre ale Uniunii Europene. Cu 19,5 mil. de locuitori, populația României echivala cu populația cumulată a celor nouă state membre situate pe ultimele locuri în ierarhia UE 28 din punctul de vedere al acestui indicator (Irlanda, Croația, Lituania, Slovenia, Letonia, Estonia, Cipru, Luxemburg, Malta) sau cu suma populațiilor din Bulgaria, Danemarca și Finlanda (**grafic 1**).

Din această perspectivă, libera circulație a persoanelor în spațiul comunitar are conotații aparte în cazul României, inclusiv în contextul negocierilor pentru aderarea la spațiul Schengen.

Grafic 1: Populația statelor membre UE 28 în anul 2018 (mil. de persoane)



Sursa: Date Eurostat.

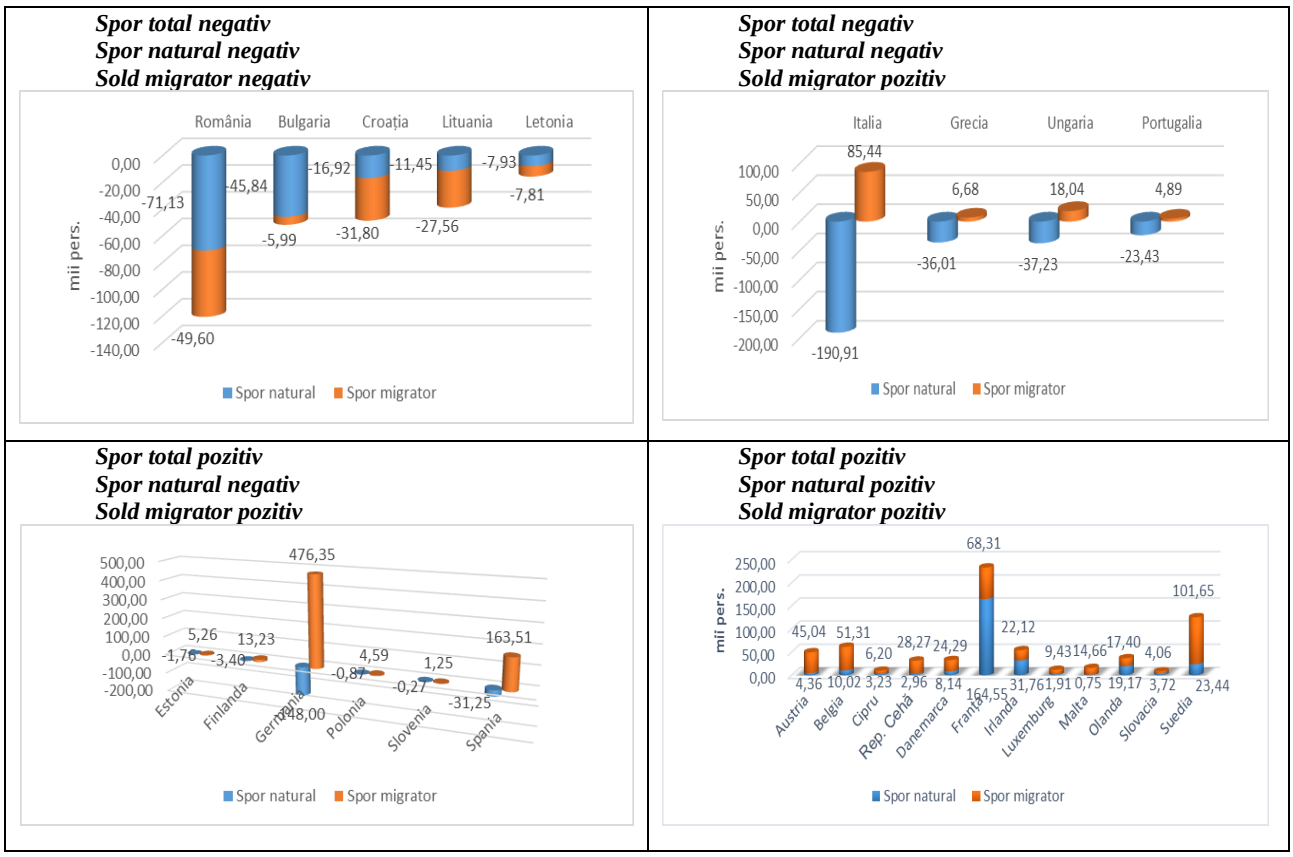
Analiza mișcării naturale și a celei migratorii relevă tendințe negative pentru România, contrare evoluțiilor din majoritatea celorlalte state membre.

În anul 2017, România se regăsea în grupul de cinci state membre din UE 28 care înregistrau simultan atât spor natural, cât și **sold migrator negativ**, împreună cu Bulgaria, Croația, Lituania și Letonia (**schema 1**). În toate celelalte state membre, soldul migrator este unul pozitiv, compensând în cazul a 18 dintre acestea reducerile populației generate de declinul accentuat al ratelor de natalitate.

Vom menționa că, pentru România, în plus față de acest sold migrator, care reflectă numai emigranții definitivi (emigranți cu schimbarea domiciliului permanent în străinătate), se consemnează și un flux important de emigranți temporari (emigranți cu stabilirea reședinței obișnuite în străinătate pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni).

Conform datelor INS, numărul de **emigranți temporari** din România a crescut de la 172.871 de persoane în 2014 la 194.718 în 2015, 207.578 în 2016 și 219.327 în 2017. Probabilitatea de transformare a deciziei de emigrare temporară într-o decizie de emigrare definitivă este foarte mare, mai ales în cazul tinerilor.

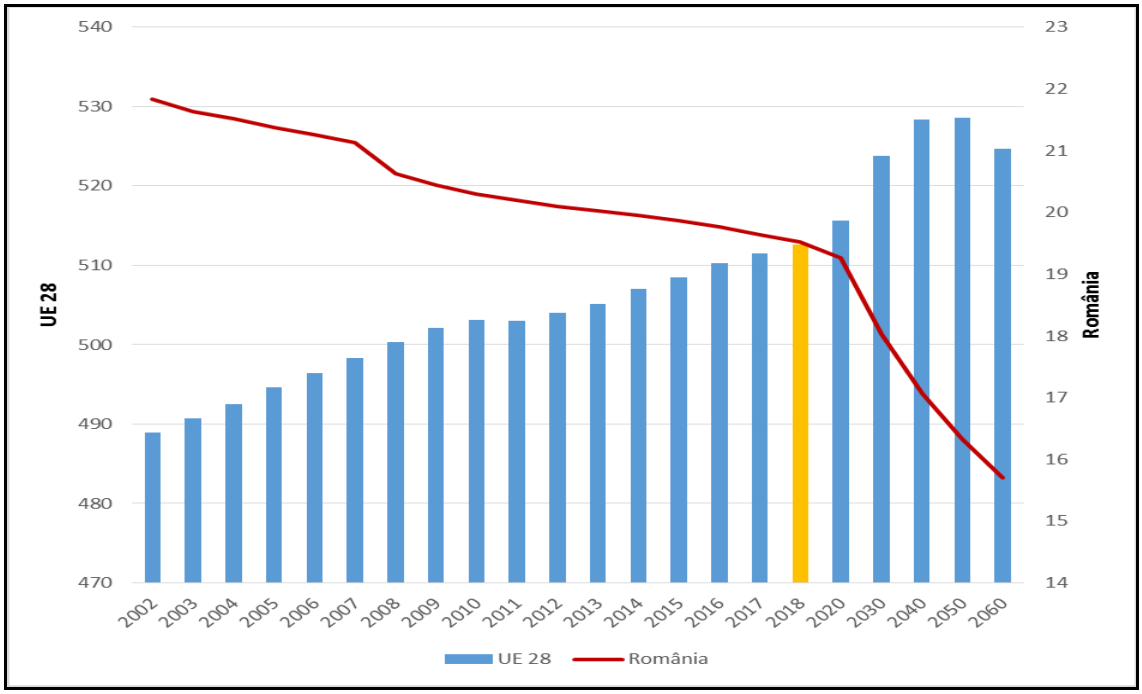
Schema 1: Modele demografice în UE 28 – 2017



Sursa: Prelucrări date Eurostat.

Trendul descendent al populației României din ultimele trei decenii și evoluțiile prognozate pentru următorii 40 de ani sunt contrare tendințelor generale de creștere a populației pe ansamblul UE 28 (**grafic 2**).

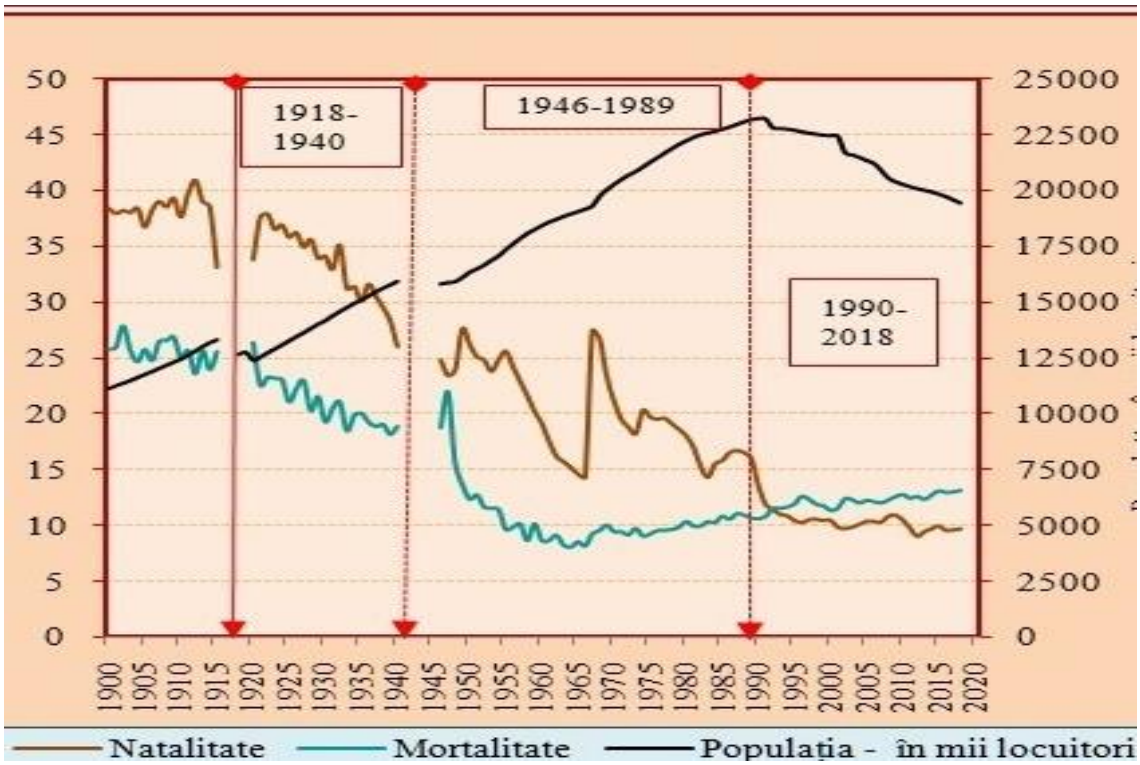
Grafic 2: Evoluția populației din UE 28 și România în perioada 2002-2018 și prognoze la orizont 2060 (mil. de persoane)



Sursa: Date Eurostat.

Inversarea de trend al populației României începând cu anul 1990 are, conform analizelor realizate de profesorul Vasile Gheț̆au, „o dublă sursă, o anumită stabilizare a dimensiunii fluxurilor anuale ale emigrației la valori importante, a doua sursă fiind majorarea dimensiunii declinului natural. **Pentru întreaga perioadă 1990-2018, declinul natural a depășit 1.000.000 de locuitori.** Declinul natural are o determinare mult mai complexă decât declinul migrației externe (**grafic 3**). Este vorba de un complex de factori economici, sociali, culturali, medicali și de altă natură, cu acțiuni și efecte etalate în timp și caracterizați prin stabilitate, inerție și rigiditate. În ultimii ani, numărul anual al născuților oscilează în jurul valorii de 190 mii, iar cel al deceselor este de 260 mii. Diferența este scăderea naturală –70 mii de locuitori”[1].

Grafic 3: Evoluția natalității și a mortalității (la 1.000 de locuitori), precum și a numărului populației (mii de locuitori) în perioada 1900-2018



Sursa: Vasile Gheț̆au, 2018**.**

Creșterea vârstei la care tinerii își întemeiază o familie, creșterea vârstei tinerelor la prima naștere, reducerea numărului mediu de copii aduși pe lume de o femeie de-a lungul vieții sunt numai câteva dintre fenomenele care contribuie la declinul sporului natural.

Conform datelor INS, între rezultantele migrației externe a persoanelor tinere, se consemnează și un număr important de născuți în străinătate, având domiciliul sau reședința obișnuită în România, respectiv circa 26 mii în anul 2015 comparativ cu circa 175 mii, numărul născuților din același an în România.

Un sondaj realizat în anul 2015 în cadrul proiectului Youth Mobility privind intențiile de emigrare și cauzele acesteia a condus la concluzia că 47% dintre tinerii în vârstă de 16-35 de ani din România intenționau să emigreze în următorii cinci ani (**tabel 1**).

Între altele, sondajul a relevat că fenomenul nu este unul specific numai României, acesta fiind consemnat, cu amplitudine mai mică sau mai mare, și în alte state membre ale Uniunii Europene.

Se remarcă o pondere importantă a tinerilor cu nivel de educație primar (57%) și secundar (47%) care intenționează să emigreze.

[1] HotNews, Interviu cu prof. Vasile Gheț̆au: *Intrăm în cel de-al 30-lea an de degradare a situației demografice. Graficul care ar trebui să fie pe birourile demnitarilor statului român*”, 9 decembrie 2018.

Tabel 1

Ponderea tinerilor în vârstă de 16-35 de ani care au declarat că intenționează să emigreze în următorii cinci ani, pe țări și nivel de educație (%)

	Nivel de educație					
	Primar	**Secundar**	**Postsecundar**	**Terțiar – licență**	**Terțiar – master**	**Total**
România	57	47	44	47	43	47
Italia	45	38	44	51	45	45
Irlanda	26	41	33	46	43	39
Spania	30	34	35	41	45	39
Germania	30	33	35	38	40	35
Slovacia	46	31	26	35	26	32
Suedia	32	37	27	36	37	32
Letonia	31	30	30	26	22	29
Regatul Unit	34	23	24	30	33	27

Sursa: Prof. Dumitru Sandu, *From Patterns to Policies in the Romanian Migration Abroad*, prezentare la Institutul de Studii Liberale, 7 decembrie 2018, prelucrări pe baza YMobility.

Conform aceluiași sondaj, motivația ce stă la baza deciziei de emigrare a tinerilor în vârstă de 16-35 de ani din România este una multidimensională (**tabel 2**).

Tabel 2

Motivația tinerilor care intenționează să emigreze în următorii cinci ani (ponderea tinerilor care au indicat motivația respectivă în total)

Motive de a emigra/ de a rămâne	**Modelul nordic**				**Modelul sud-est european**				
	Germania	Suedia	Regatul Unit	Irlanda	Slovacia	Letonia	România	Italia	Spania
Salariile	67	64	68	73	75	75	71	68	69
A fi împreună cu familia	53	56	57	53	59	58	46	32	52
Barierele de limbă	33	26	43	32	39	36	29	33	45
Perspectivele de angajare	73	73	71	73	67	69	70	70	72
Oportunități de locuire	64	71	56	49	59	60	54	51	47
Îngrijirea sănătății	60	58	56	52	44	51	52	45	38
Climă	49	53	46	44	27	39	28	37	31
Bunăstarea generală	63	65	73	67	60	65	66	65	59
Stilul de viață și cultura	50	49	59	59	41	39	49	47	45
A fi cu prietenii	35	33	35	36	38	29	24	23	30
Deprinderea de noi cunoștințe specifice	49	48	47	59	66	53	63	63	58
Corupția	40	40	43	42	33	36	52	54	45
Motive ce țin de educație	31	41	33	39	48	35	50	50	56
Oportunități de avansare în carieră	58	55	57	64	57	64	62	61	69
Servicii publice	41	33	45	46	36	48	44	52	41
Îmbunătățirea cunoștințelor referitoare la limbă	61	51	38	35	61	56	50	62	65
Politica companiilor	26	33	23	28	39	36	41	37	28

Sursa: Prof. Dumitru Sandu, *From Patterns to Policies in the Romanian Migration Abroad*, prezentare la Institutul de Studii Liberale, 7 decembrie 2018, prelucrări pe baza YMobility.

Pe lângă nivelul salariilor, perspectivele de angajare sau bunăstarea generală, se regăsesc și motive ce țin de **deprinderea de noi cunoștințe specifice ocupației, oportunități de avansare în carieră, oportunități de locuire, de îngrijire a sănătății, corupția, motive ce țin de educație, de funcționalitatea instituțiilor publice sau de politica companiilor.**

Complexitatea fenomenelor demografice și a comportamentului migraționist necesită analize aprofundate care să permită înțelegerea cauzelor și conturarea de măsuri și strategii urgente pentru contracararea tendințelor negative.

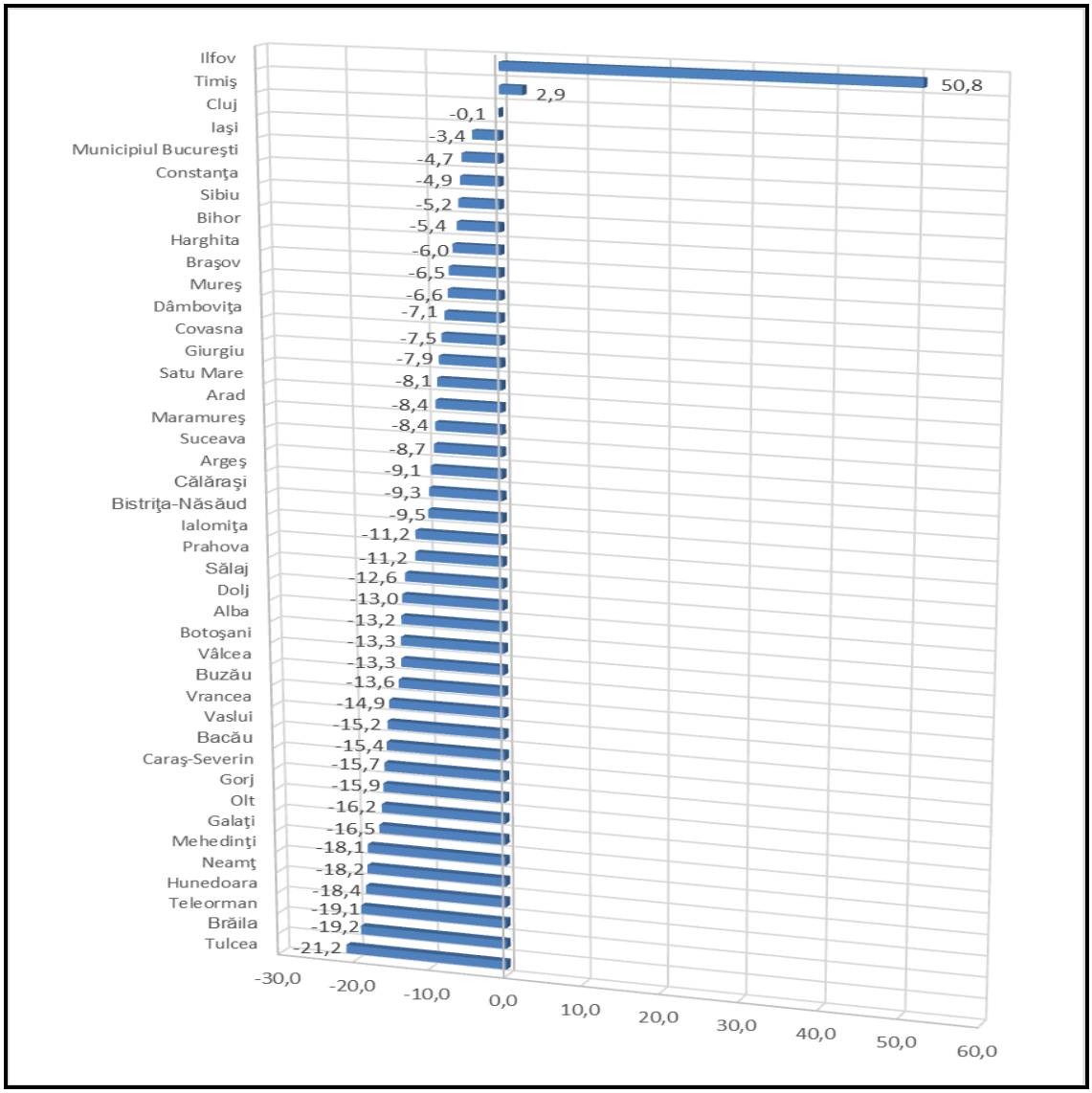
Reducerea cu aproximativ 13,6% a populației totale a României în ultimii 15 ani (2002-2017) sintetizează **evoluții diferențiate în profil teritorial**: la extreme se consemnează creșteri cu 50,8% în cazul populației județului Ilfov sau cu 2,9% în județul Timiș (singurele județe în care populația a

crescut) și reduceri cu 21,2% în cazul județului Tulcea sau cu 18-19% pentru Mehedinți, Neamț, Hunedoara, Teleorman, Brăila (**grafic 4**).

Aceste evoluții se reflectă în **tendința de creștere a ratei totale de dependență demografică**, pe fondul reducerii ratei de dependență a tinerilor și al creșterii ratei de dependență a persoanelor vârstnice, cu posibile implicații asupra echilibrelor macroeconomice.

Dacă în anul 2002 la 100 de persoane din grupa de vârstă 15-64 de ani reveneau în medie 25,8 persoane cu vârstă sub 15 ani și 20,6 persoane din grupa de vârstă 65 de ani și peste, în anul 2018, la 100 de persoane în vârstă de muncă reveneau 23 de persoane tinere și 27,4 persoane vârstnice.

Grafic 4: Modificarea populației județelor din România în perioada 2002-2017 (%)

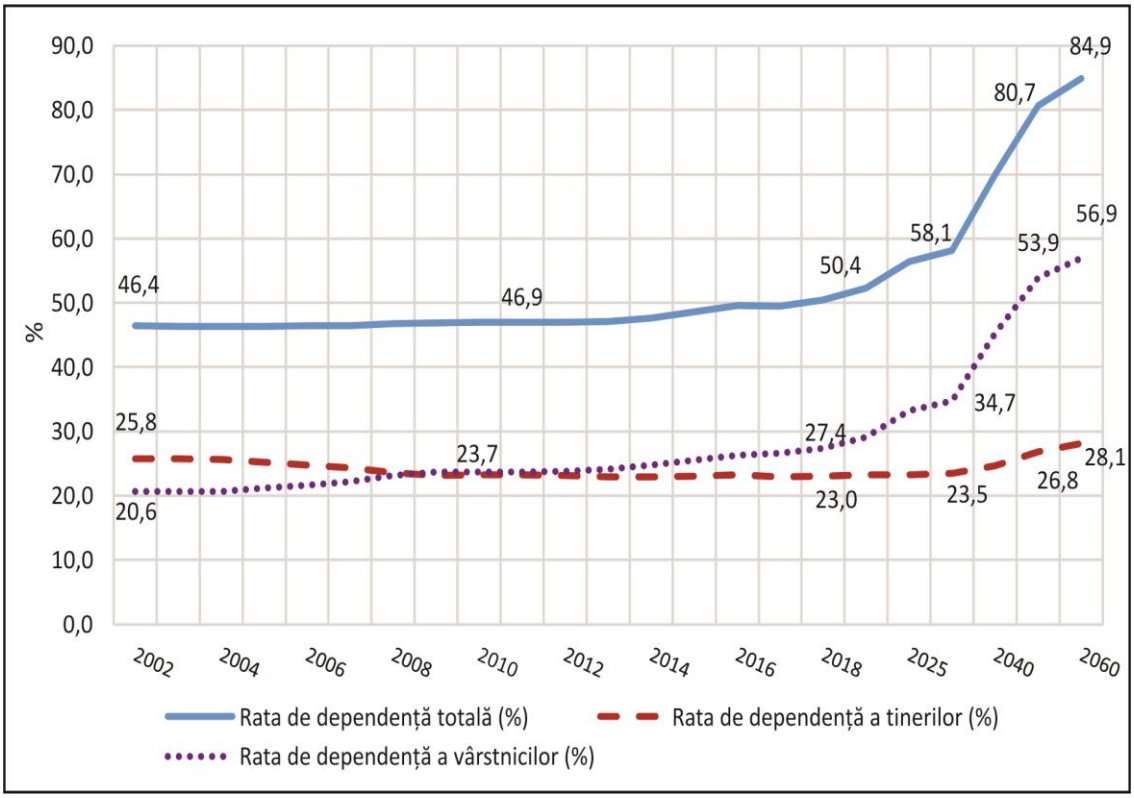


Sursa: Prelucrări date INS, Tempo online.

În condițiile menținerii tendințelor actuale, conform prognozelor Eurostat, **rata de dependență a persoanelor vârstnice ar urma să crească la 34,7% în anul 2030, la 53,9% în 2040 și la 56,9% în 2060, simultan cu o creștere a ratei de dependență a tinerilor la 23,5%, 26,8% și, respectiv, 28,1% în aceiași ani** (**grafic 5**).

În medie, la o persoană de sub 15 ani reveneau în anul 2002 aproximativ 0,8 persoane în vârstă de 65 de ani și peste; în anul 2008, raportul dintre populațiile din cele două grupe de vârstă era de 1:1, prognozele Eurostat estimând că în anul 2030, în medie, la două persoane sub 15 ani vor reveni trei persoane vârstnice, pentru ca în anul 2060, la fiecare persoană tânără (sub 15 ani) să revină două persoane vârstnice (65 de ani și peste).

Grafic 5: Rata de dependență demografică în România în intervalul 2002-2018 și estimări la orizontul anului 2060 (%)



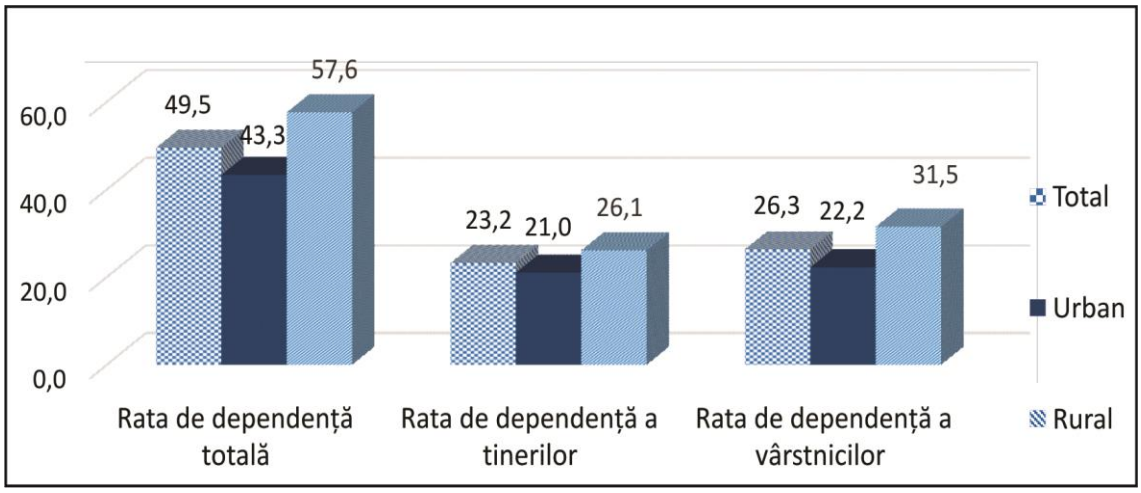
Sursa: Prelucrări date INS și prognoze Eurostat.

Notă: Rata de dependență demografică = (Populația în vârstă de sub 15 ani + Populația în vârstă de 65 de ani și peste)/(Populația în vârstă de 15-64 de ani) *100.
Rata de dependență a tinerilor = (Populația în vârstă de sub 15 ani)/(Populația în vârstă de 15-64 de ani) *100.
Rata de dependență a vârstnicilor = (Populația în vârstă de 65 de ani și peste)/(Populația în vârstă de 15-64 de ani) *100.

Aceste estimări reflectă o **tendință de dezechilibrare a fluxurilor de intrări în categoria populației în vârstă de muncă în raport cu fluxurile de ieșiri**, ponderea populației în vârstă de muncă în populația totală reducându-se de la 66,5% în anul 2018 la 63,2% în 2030 și, respectiv, la 54,1% în anul 2060, iar numărul acesteia de la 12,96 mil. de persoane în anul 2018 la 11,39 mil. de persoane în 2030, la 10,05 mil. de persoane în 2040 și la 8,49 mil. de persoane în 2060.

Rata totală de dependență demografică diferă substanțial pe medii de rezidență. În anul 2017, atât în cazul persoanelor vârstnice, cât și în cazul tinerilor, ratele de dependență demografică erau superioare cu 5 și, respectiv, 9 puncte procentuale în mediul rural comparativ cu mediul urban (**grafic 6**).

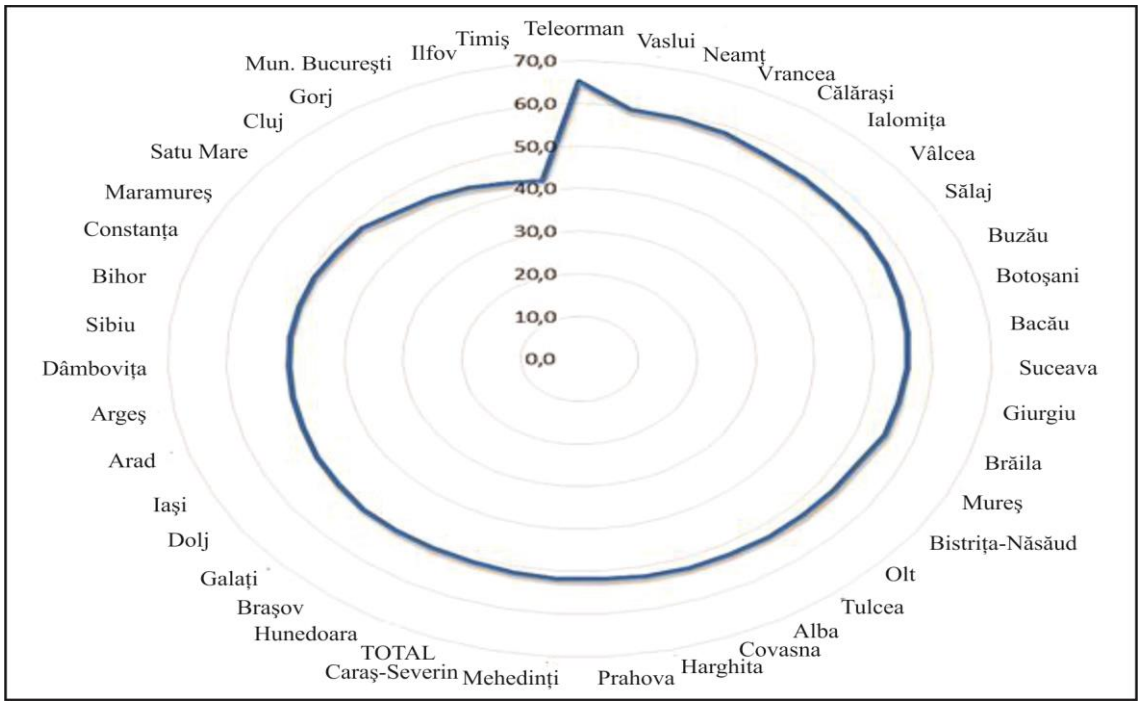
Grafic 6: Rata de dependență demografică în România, totală și pe medii de rezidență în 2017 (%)



Sursa: Prelucrări date INS.

Rata de dependență demografică diferă substanțial de la un județ la altul, la nivelul anului 2018, de exemplu, cea mai mare rată de dependență demografică înregistrându-se în județul Teleorman, 65,3%, comparativ cu numai 43,2% în județul Ilfov (**grafic 7**).

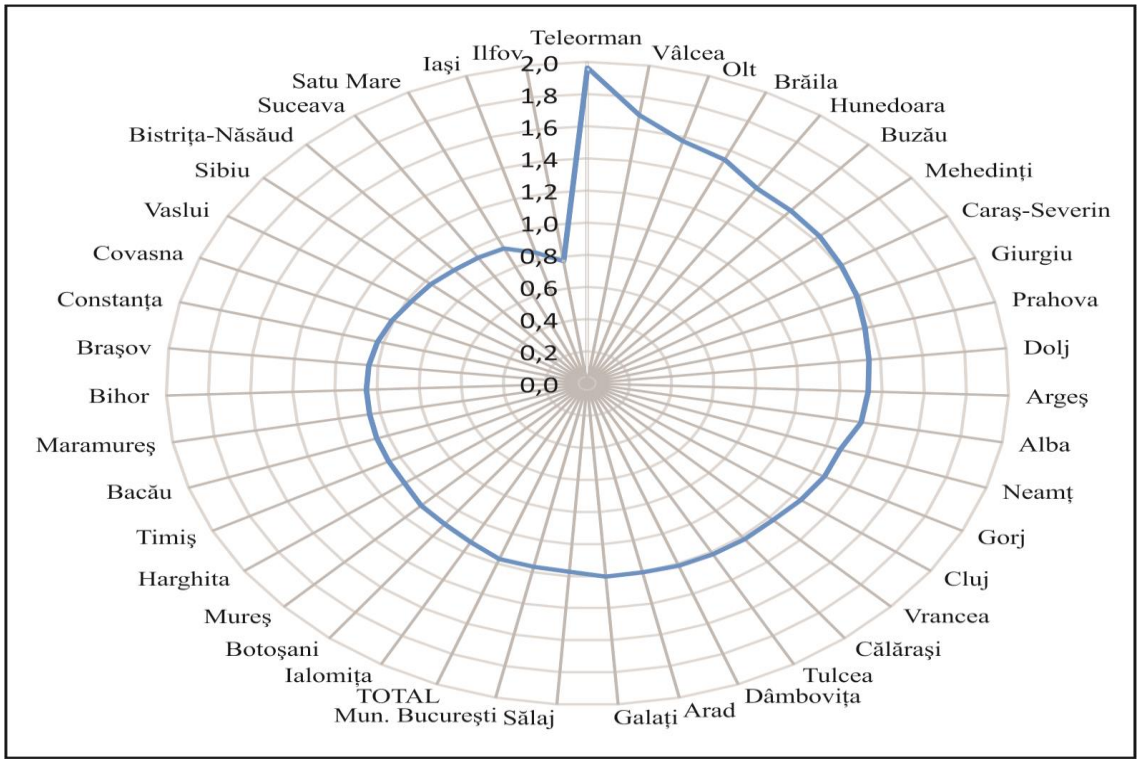
Grafic 7: Ierarhia județelor din punctul de vedere al ratei de dependență demografică, 2012-2018 (%)



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online**.**

Aceleași diferențe însemnate se consemnează între județe și în cazul ratei de dependență a tinerilor și al ratei de dependență a vârstnicilor.

Grafic 8: Ierarhia județelor din punctul de vedere al numărului mediu de persoane vârstnice (65 de ani și peste) ce revin la un tânăr (sub 15 ani), 2012-2018



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

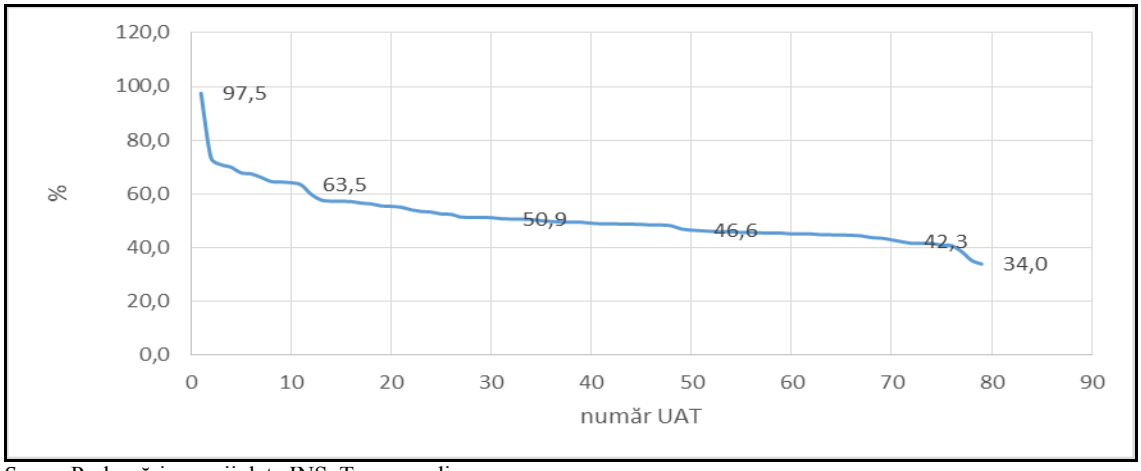
Conform datelor INS, în anul 2018, la un tânăr sub 15 ani reveneau în medie două persoane în vârstă de 65 de ani și peste în județul Teleorman, 1,7 în județul Vâlcea, în timp ce în județe precum Maramureș, Bihor, Brașov, Constanța, Covasna, Vaslui, Sibiu raportul dintre populațiile corespunzătoare celor două grupe de vârstă era de 1:1, iar în județul Ilfov și în județul Iași la un tânăr de sub 15 ani reveneau în medie 0,8 persoane în vârstă de 65 de ani și peste (**grafic 8**).

Un raport supraunitar în cazul a 18 județe atrage atenția **asupra riscului de depopulare a unor areale și asupra existenței unor dezechilibre demografice importante la nivelul localităților componente ale județului, cu impact inclusiv din perspectiva sustenabilității acestora.**

Pentru exemplificare, am recurs la analiza ratei de dependență demografică în cadrul județului Alba, la nivelul celor 78 de unități administrativ-teritoriale (UAT) componente.

Analizele realizate pe baza datelor INS relevă o rată de dependență ce varia între 97,5% în cazul comunei Ohaba, 73,5% în comuna Mogoș, 34% în orașul Abrud și 35,3% în orașul Baia de Arieș (**grafic 9**).

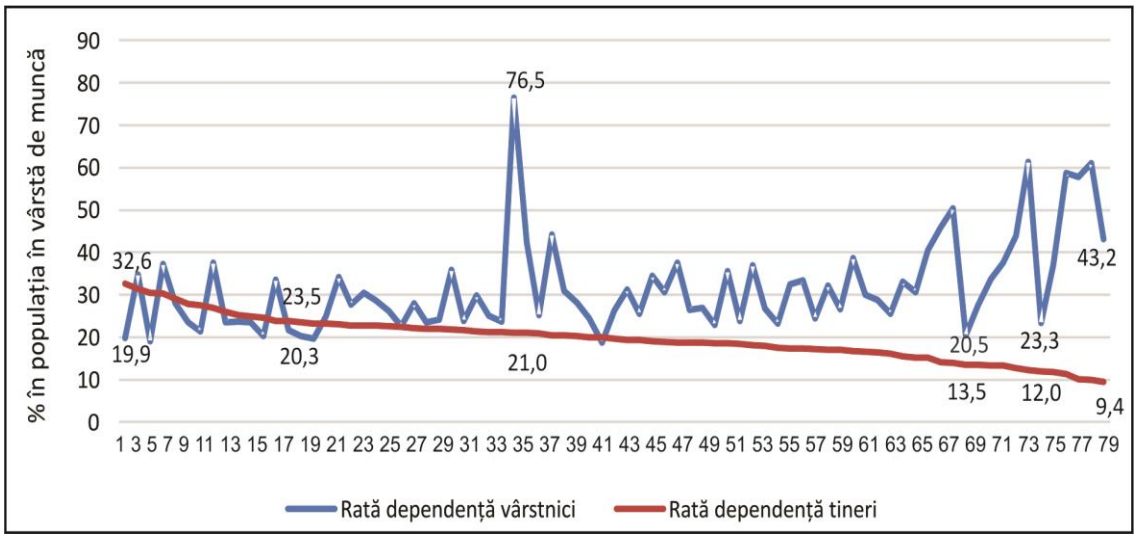
Grafic 9: Rata totală de dependență demografică în UAT-urile din județul Alba, 2018 (%)



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Variații considerabile se constată și în cazul ratelor de dependență a tinerilor și vârstnicilor, conturându-se tipologii distincte de localități în funcție de corelația dintre cele două categorii de rate de dependență, care implică strategii diferențiate privind resursele umane corespunzătoare fiecărei categorii (**grafic 10**).

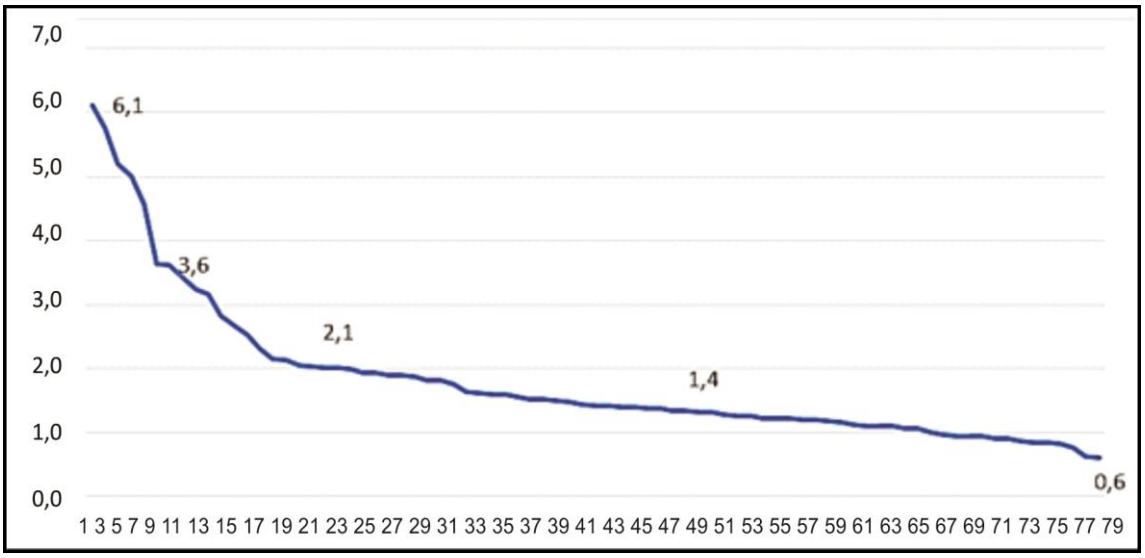
Grafic 10: Rata de dependență a tinerilor și a vârstnicilor în UAT-urile din județul Alba, 2018 (%)



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Numărul mediu de persoane vârstnice (peste 65 de ani) ce reveneau la un tânăr (sub 15 ani) varia în rândul celor 78 de UAT-uri din județul Alba de la 6,1:1 la 0,6:1 (**grafic 11**).

Grafic 11: Numărul mediu de persoane vârstnice ce revin la un tânăr, în UAT-urile din județul Alba, 2018 (%)

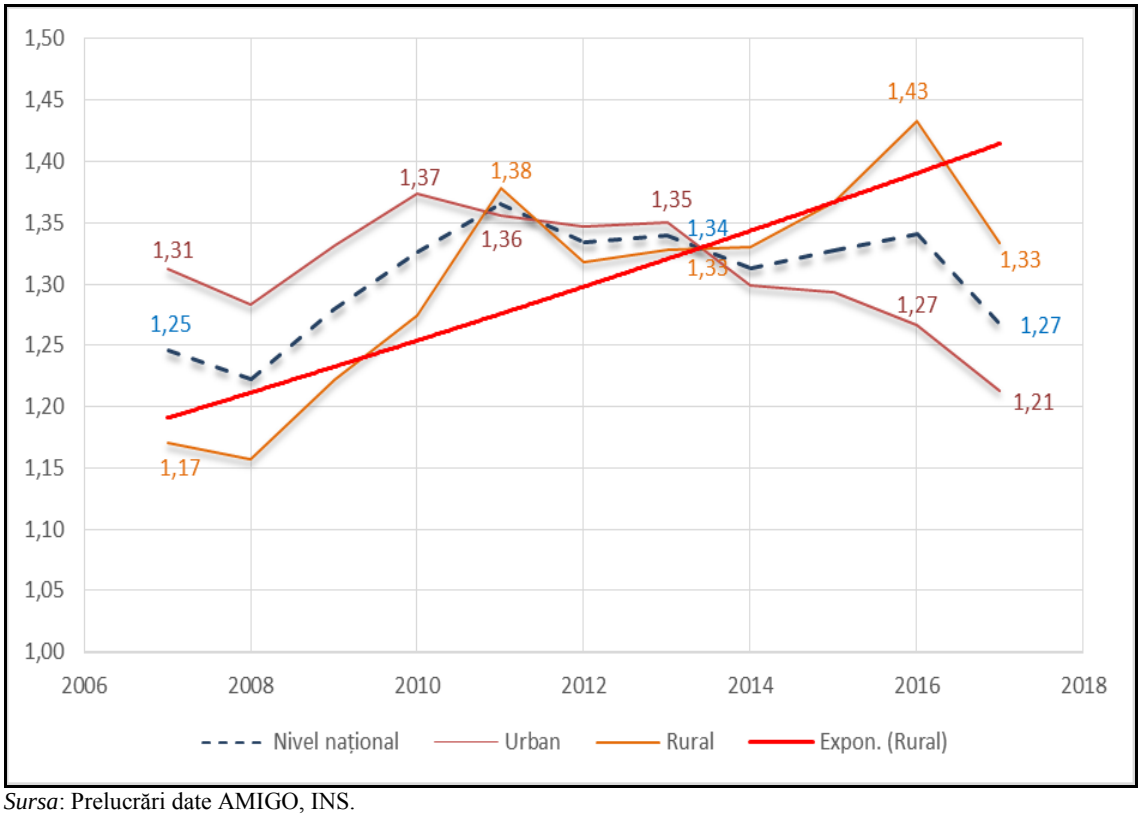


Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

În peste 20 din cele 78 de UAT-uri din județul Alba numărul de persoane vârstnice ce reveneau la un tânăr era mai mare ca 2. Aceste medii înalte pun în discuție pe termen mediu și lung însăși existența pe hartă a unor localități.

Rata de dependență demografică înaltă este dublată și de o **rată de dependență economică**, calculată ca număr mediu de persoane inactive și șomeri ce revin la o persoană ocupată, cu evoluție oscilantă, dar cu tendință multianuală de creștere (**grafic 12, tabel 3**).

Grafic 12: Rata de dependență economică în România, în intervalul 2000-2017 (%)



Sursa: Prelucrări date AMIGO, INS.
Notă: Rata de dependență economică = (Populația inactivă + Șomeri)/Populația ocupată.

Tabel 3

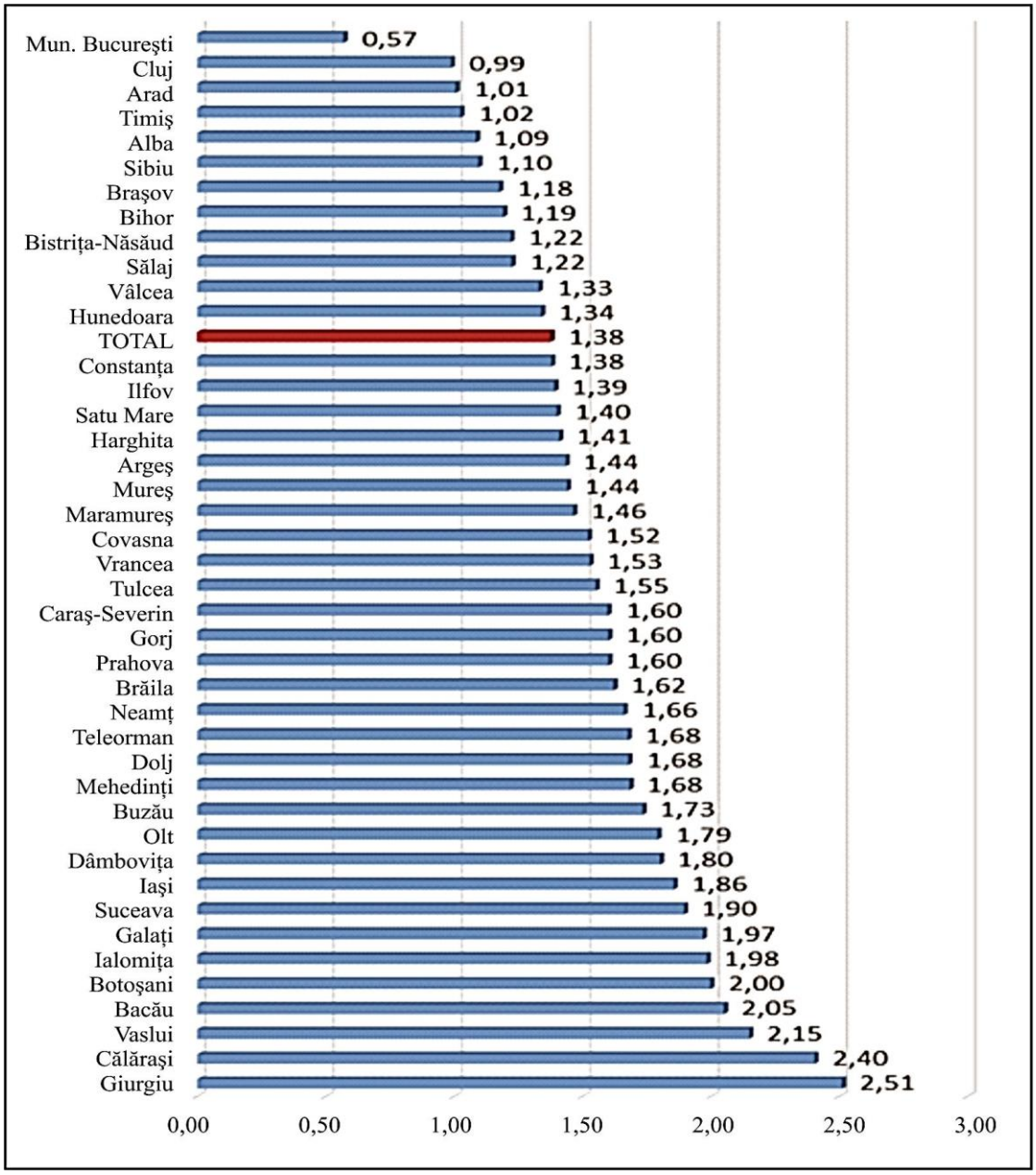
Rata de dependență economică totală și pe medii de rezidență în România, în intervalul 2002-2017

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nivel național	1,25	1,22	1,28	1,33	1,37	1,33	1,34	1,31	1,33	1,34	1,27
Urban	1,31	1,28	1,33	1,37	1,36	1,35	1,35	1,30	1,29	1,27	1,21
Rural	1,17	1,16	1,22	1,27	1,38	1,32	1,33	1,33	1,37	1,43	1,33

Sursa: Prelucrări proprii date INS, AMIGO.

Rata de dependență economică consemnează diferențieri importante pe județe (**grafic 13)** în raport cu media de 1,38:1, de la un minim de 0,57:1 în cazul municipiului București la 2,41 în județul Călărași și 2,51 în județul Giurgiu.

Grafic 13: Rata de dependență economică pe județe, în anul 2016



Sursa: Prelucrări proprii date INS.

Diferențieri substanțiale se consemnează și din perspectiva ponderii salariaților în populația ocupată, reflectând nu numai structuri sectoriale diferențiate ale economiilor locale, ci și capacitatea autorităților din anumite areale de a crea sau a atrage creatori de locuri de muncă.

2.1.2. Structuri demo-economice pe grupe de vârstă și în profil teritorial

Oferta potențială de forță de muncă este constituită din populația activă, respectiv persoanele deja ocupate, dar și cele apte de muncă și aflate în căutarea unui loc de muncă (șomerii), la care se adaugă segmente importante ce pot fi atrase pe piața muncii din populația inactivă. În cazul persoanelor ocupate și al șomerilor, pentru a răspunde unor deficite de forță de muncă, se poate opta pentru măsuri de reconversie și recalificare și/sau de stimulare a mobilității geografice interne a forței de muncă etc.

În unele state membre ale Uniunii Europene, pentru soluționarea excedentelor/deficitelor temporare de forță de muncă, dar și pentru a eficientiza organizarea de cursuri de formare profesională, entități din ramuri și/sau subramuri similare s-au constituit în clustere în care companiile au fost de acord inclusiv să-și transfere temporar personalul între ele pentru o mai eficientă utilizare a acestuia. Acestea organizează în comun activități de formare profesională pentru ca angajații să dobândească competențe cât mai complexe și variate.

În categoria persoanelor inactive sunt incluși: elevii și studenții; pensionarii; persoanele aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.) și persoanele casnice.

Elevii în vârstă de 16 ani și peste și studenții intră în categoria persoanelor active la momentul părăsirii sistemului de învățământ. În acest context, din perspectiva demersului nostru, prezintă interes evoluția numărului de absolvenți din ultimii ani pe niveluri de pregătire și specializări, gradul de adecvare a acestora la nevoile reale ale pieței muncii, dar și evoluția numărului de elevi sau studenți care părăsesc sistemul de învățământ înainte de absolvire.

Pensionarii apți de muncă pot fi și ei atrași pe piața muncii prin măsuri de ridicare a barierelor privind vârsta până la care pot fi activi, prin oportunități de muncă cu timp parțial sau pe perioadă determinată, pentru suplinirea unor deficite temporare de forță de muncă. Aceștia pot avea un rol important și în formarea la locul de muncă a noilor angajați.

În mod similar și persoanele apte de muncă aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), precum și persoanele casnice pot fi stimulate pentru integrare pe piața muncii prin măsuri specifice.

În plus față de aceste componente, se poate opta pentru strategii și politici de stopare a emigrației, de readucere în țară a cetățenilor români apți de muncă ce au decis să lucreze în străinătate și/sau pentru atragerea de persoane apte de muncă de pe alte piețe ale muncii.

În anul 2017, din totalul populației rezidente din România de aproximativ 19,7 mil. de persoane, numai 46,3% erau persoane active (**schema 2**).

Schema 2

Structura populației rezidente din România în funcție de gradul de participare la activitatea economică, în anul 2017

Populația rezidentă totală medie – 19.659.033 de persoane				
Populația activă – 9.119.887		**Populația inactivă – 10.539.146**		
Populația ocupată	**Șomeri**	**Pensionari**	**Elevi**	**Persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.) și persoane casnice**
8.670.557	449.331	5.054.090	3.578.561	1.906.495

Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

În componența persoanelor active se regăseau 8,7 mil. de persoane ocupate și 449.331 de șomeri.

Din totalul de aproximativ 10,5 mil. de persoane inactive, cea mai mare pondere o dețineau pensionarii (48,0%), urmați de elevi și studenți (34,0%).

Numărul de persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), precum și cel al persoanelor casnice era în anul 2017 de 1,91 mil., reprezentând aproximativ 18,1% din totalul populației inactive din România.

Nu există suficiente informații pentru a prezenta ce categorii de populație sunt incluse, dar se pot identifica anumite repere. În anul 2017, în evidențele Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități se înregistrau circa 750.000 de persoane cu dizabilități care nu erau angajate, iar în

evidențele Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, aproximativ 250.000 de persoane beneficiare de ajutor pentru venit minim garantat.

O altă categorie importantă, dar pentru care cele mai recente date se referă la anul 2011 (conform recensământului populației din acel an), este reprezentată de persoanele casnice. La momentul recensământului se înregistrau 1.185.676 de persoane casnice.

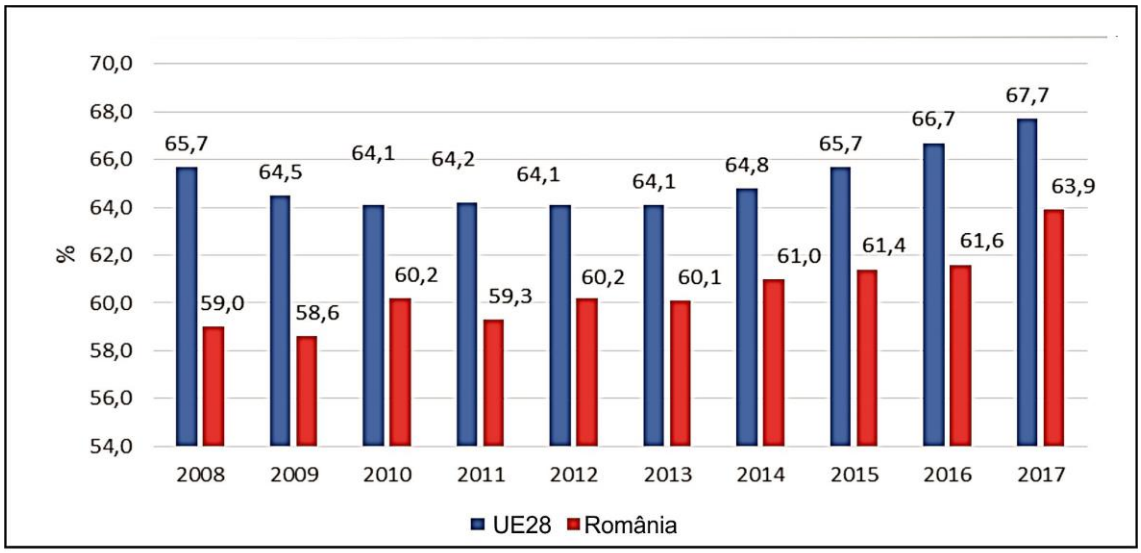
Deși activitățile casnice (*housework*) desfășurate în majoritate de femei fac parte din așa-zisa producție nonpiață (*non-market production*) de bunuri și servicii, fiind excluse de la calculul PIB, conform Sistemului conturilor naționale, ele au constituit obiectul unor evaluări care au demonstrat importanța lor economică și socială atât în relația cu PIB, cât și din punctul de vedere al contribuției la veniturile și consumul populației. Astfel, pentru SUA, s-a estimat că valoarea producției casnice reprezintă între 31% și 47% din veniturile gospodăriilor la nivelul anului 2003[2], iar în statele OECD numărul total de ore (neplătite) destinate activităților casnice nonpiață, chiar în condițiile tendinței de scădere în deceniul 1990, era aproximativ egal cu numărul de ore lucrate (plătite) în activitățile derulate pe piață. Din experiența statelor dezvoltate a rezultat că reducerea activităților gospodărești și integrarea în măsură tot mai mare a femeilor casnice pe piața muncii depind de evoluția costurilor de oportunitate, respectiv de dezvoltarea serviciilor (curățenie, îngrijire copii și persoane în vârstă etc.) la costuri accesibile în raport cu veniturile potențiale din munca remunerată, în funcție de situația particulară a țării, statul implicându-se prin subvenționarea sau furnizarea anumitor servicii.

Ancheta *Accesul tinerilor pe piața muncii – 2016* identifica un număr de 969.230 de tineri în vârstă de 15-34 de ani care nu se regăseau nici pe piața muncii (persoane ocupate sau șomeri) și nici în sistemul de educație (elevi sau studenți).

Aceste categorii au și unele zone de suprapunere, aceeași persoană putându-se încadra în două sau mai multe categorii.

Deși în ultimii ani rata ocupării persoanelor în vârstă de 15-64 de ani s-a înscris în România pe trend ascendent, aceasta se situează la un nivel cu aproximativ 4 puncte procentuale sub media UE 28 (**grafic 14**).

Grafic 14: Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de 15-64 de ani în UE 28 și România, în intervalul 2008-2017 (%)

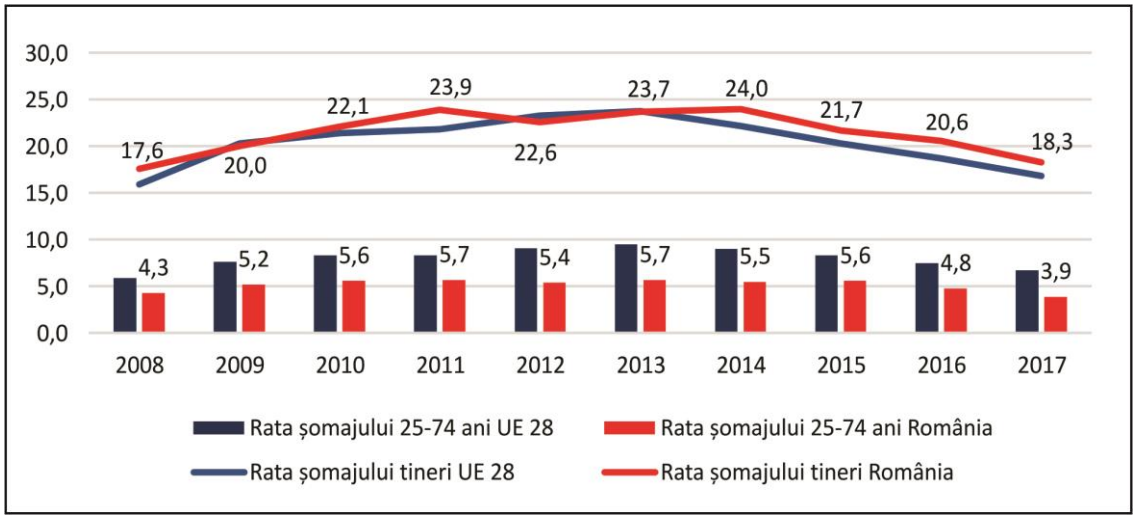


Sursa: Date INS și Eurostat.

Pe fondul fluxului migrator extern, în intervalul 2008-2017, rata șomajului din România s-a situat constant sub media țărilor statelor membre UE 28 (**grafic 15**). Se menține încă la un nivel ridicat rata șomajului persoanelor în vârstă de sub 25 de ani (18,3% în România, în anul 2017).

[2] Franzis Henry, Stewart Jay **(**2011), *How Does Non-market Production Affect Measured Earnings Inequality*, în Journal of Population Economics 24(1), p. 11.

Grafic 15: Rata șomajului tinerilor de sub 25 de ani și a persoanelor în vârstă de 25-64 de ani în UE 28 și România (%)



Sursa: Date INS și Eurostat.

În structura populației ocupate din România, în anul 2017, 39% (3,4 mil. de persoane) erau persoane cu studii liceale, 21% cu studii superioare (1,8 mil. de persoane) și 18% absolvenți de învățământ profesional, complementar sau de ucenici (1,5 mil. de persoane) (**tabel 4, grafic 16**).

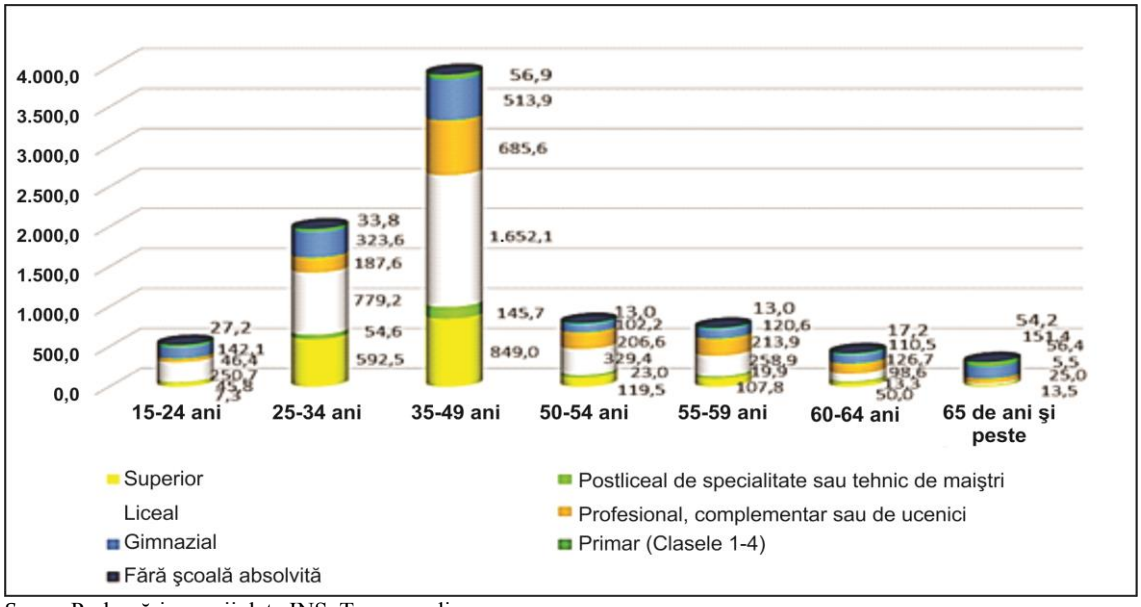
Tabel 4

Populația ocupată pe grupe de vârstă și nivel de instruire în România, 2017 (mii de persoane)

Grupe de vârstă	Total	Superior	Postliceal de specialitate sau tehnic de maiștri	Liceal	Profesional, complementar sau de ucenici	Gimnazial	Primar (clasele 1-4)	Fără școală absolvită
Total	8.670,6	1.778,1	269,3	3.393,9	1.523,2	1.464,4	215,4	26,3
15-24 de ani	522,0	45,8	7,3	250,7	46,4	142,1	27,2	2,5
25-34 de ani	1.978,6	592,5	54,6	779,2	187,6	323,6	33,8	7,2
35-49 de ani	3.912,0	849,0	145,7	1.652,1	685,6	513,9	56,9	8,9
50-54 de ani	795,5	119,5	23,0	329,4	206,6	102,2	13,0	1,7
55-59 de ani	736,6	107,8	19,9	258,9	213,9	120,6	13,0	2,5
60-64 de ani	418,4	50,0	13,3	98,6	126,7	110,5	17,2	2,2
65 de ani și peste	307,3	13,5	5,5	25,0	56,4	151,4	54,2	1,3

Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

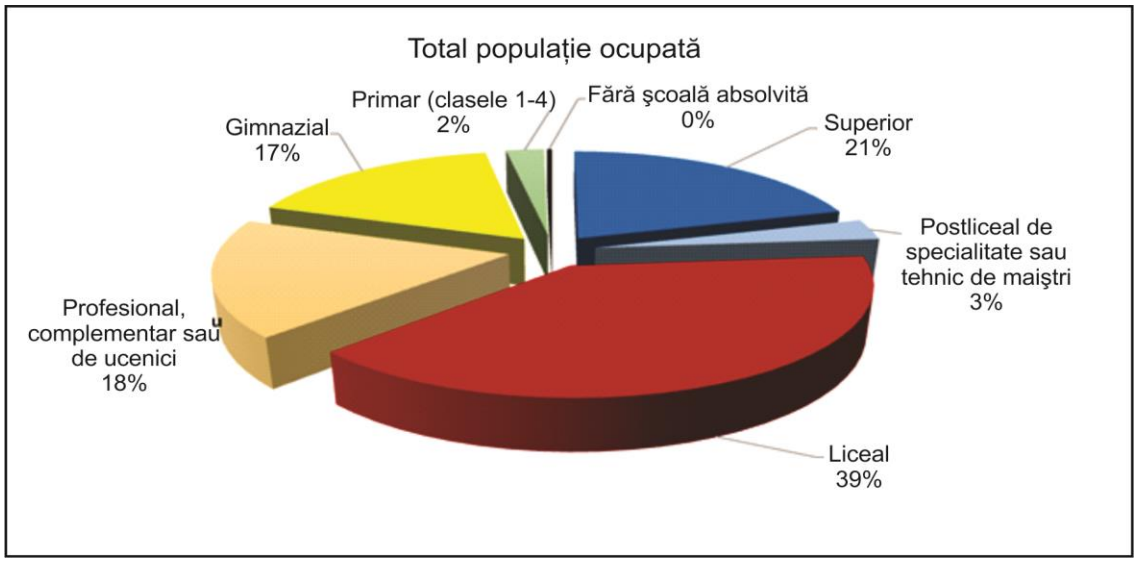
Grafic 16: Populația ocupată pe grupe de vârstă și nivel de instruire în România, 2017 (mii de persoane)



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Ponderea absolvenților de învățământ gimnazial, primar și fără școală absolvită se menține încă la un nivel ridicat, respectiv 19% (1,7 mil. de persoane) (grafic 17).

Grafic 17: Structura populației ocupate totale în funcție de nivelul de instruire, în România, 2017 (% în total)



Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Tabel 5

Structura șomerilor pe grupe de vârstă și nivel de instruire în România, 2017 (persoane)

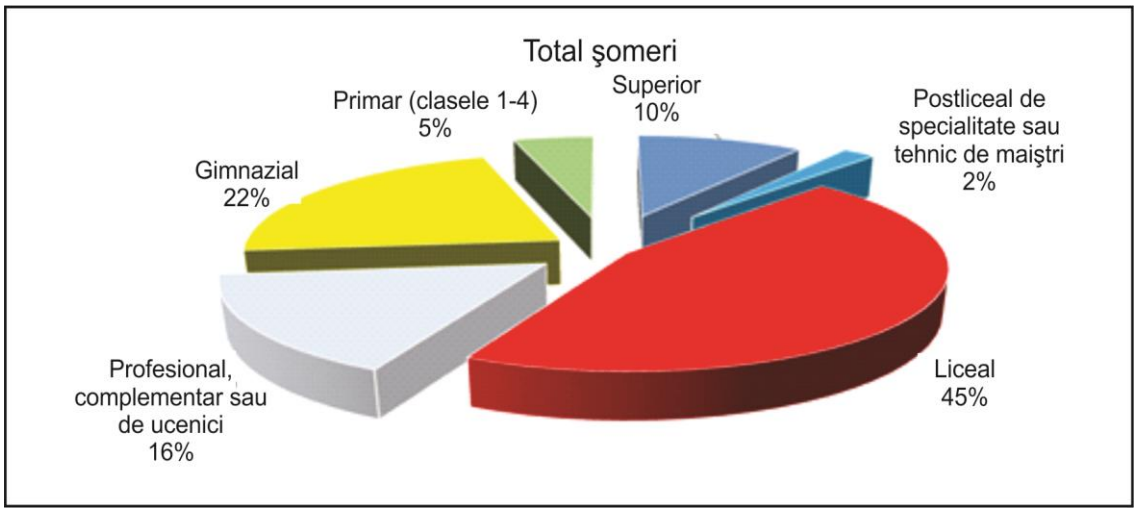
Grupe de vârstă	Total	Superior	Postliceal de specialitate sau tehnic de maiștri	Liceal	Profesional, complementar sau de ucenici	Gimnazial	Primar (clasele 1-4)	Fără școală absolvită
Total	449.331	44.132	8.637	201.355	71.426	96.830	21.239	5.712
15-24 de ani	117.092	7.129	1.962	65.933	7.825	26.535	6.140	1.567
25-34 de ani	128.847	21.746	2.945	54.253	12.604	31.445	5.312	542
35-49 de ani	139.080	10.723	2.400	57.880	31.326	27.362	6.827	2.562
50 de ani și peste	64.312	4.534	1.329	23.290	19.671	11.489	2.959	1.041

Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Conform datelor INS, în structura celor 449,3 mii de șomeri înregistrați în România în anul 2017, ponderea cea mai ridicată au deținut-o persoanele cu studii liceale (45%), urmate de absolvenții de învățământ gimnazial (22%) și absolvenții de învățământ profesional, complementar sau de ucenici (16%). Aceste trei categorii cumulate dețin peste 80% din numărul de șomeri (**tabel 5, grafic 18**).

În același an, absolvenții de învățământ superior au reprezentat 10% din totalul șomerilor.

Grafic 18: Structura șomerilor în funcție de nivelul de instruire în România, 2017 (% în total șomeri)

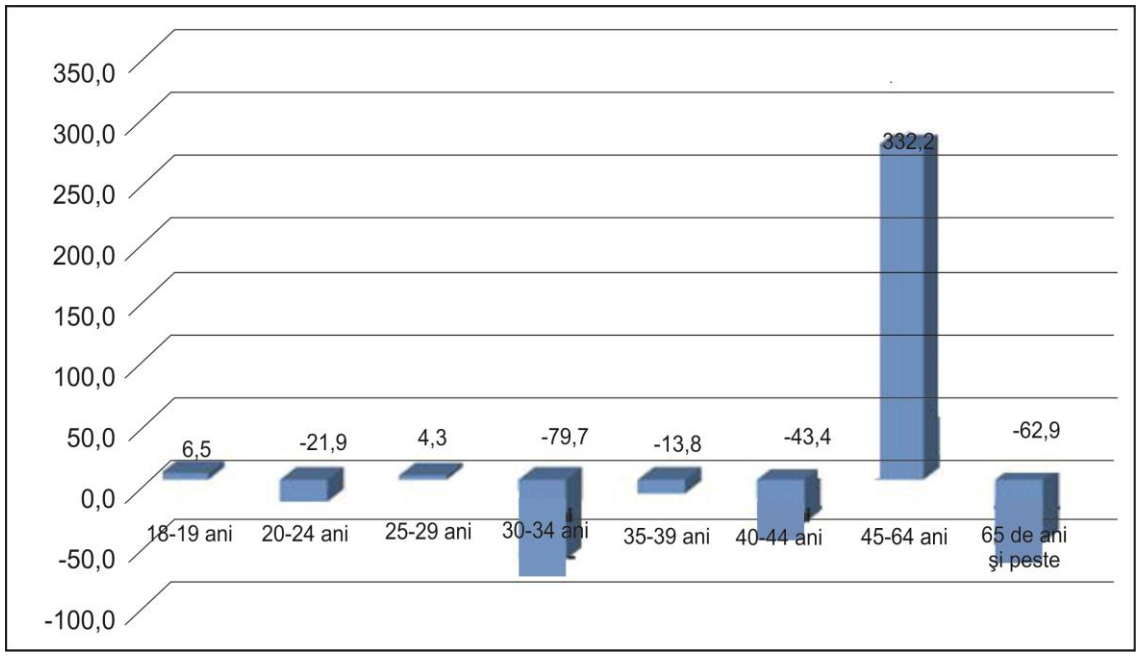


Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

Informații suplimentare privind resursele umane din România sunt oferite de analiza pe grupe de vârstă a acestora. Diagnosticul populației active, ocupate, al șomerilor, al populației inactive, al elevilor și al persoanelor aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri, al persoanelor casnice pe grupe de vârstă contribuie la o mai bună înțelegere a caracteristicilor diferitelor generații de resurse umane și la o mai bună adecvare a strategiilor și politicilor pieței muncii la aceste caracteristici.

Analiza **evoluției populației rezidente și a principalelor categorii de populație în funcție de participarea la viața activă, pe grupe de vârstă, în perioada 2013-2017**, conduce la constatarea că cea mai importantă creștere a populației ocupate se consemnează pentru grupa de vârstă 45-64 de ani (aproximativ 332,2 mii de persoane) (**grafic 19**).

Grafic 19: Modificarea populației ocupate pe grupe de vârstă, în perioada 2013-2017 (mii de persoane)



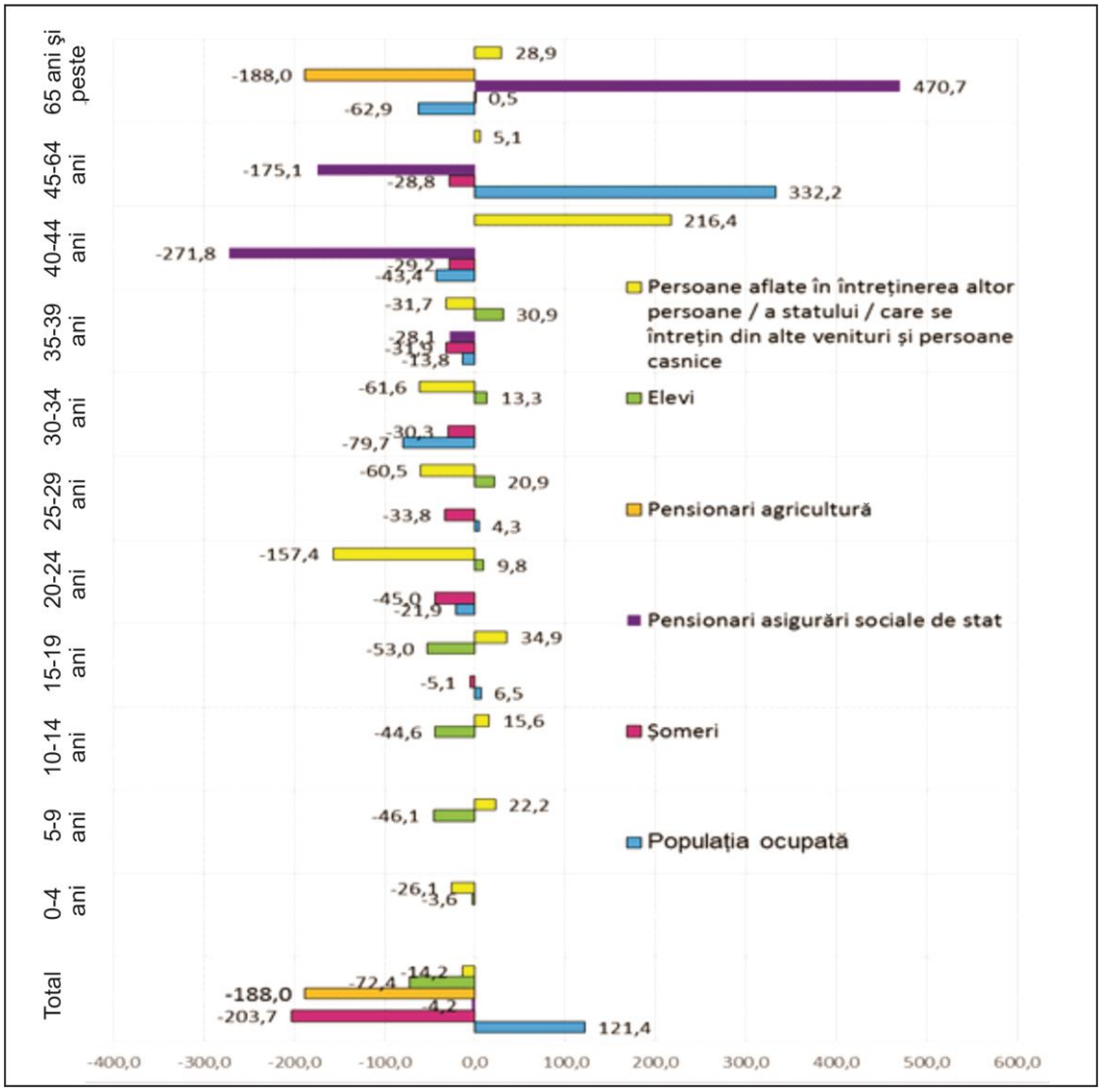
Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor Tempo online, INS.

Creșterea populației ocupate a avut loc atât pe fondul creșterii populației rezidente din această grupă de vârstă (cu aproximativ 133,4 mii de persoane), cât și datorită reducerii numărului de șomeri (-28,8 mii de persoane), dar mai ales ca urmare a reducerii numărului de pensionari din grupa de vârstă 45-64 de ani (-175,1 mii de persoane), în principal ca urmare a condițiilor restrictive impuse pentru pensionarea anticipată începând cu anii crizei economico-financiare.

În plus, analiza modificărilor survenite în perioada 2013-2017 în ceea ce privește dimensiunea contingentelor din celelalte categorii de populație rezidentă în funcție de contribuția la viața activă a condus la următoarele concluzii:

- scăderea numărului de elevi din grupele de vârstă de 5-9 ani, 10-14 ani și 15-19 ani, simultan cu creșterea numărului de persoane din aceste grupe de vârstă aflate în întreținerea altor persoane sau a statului;
- creșterea numărului de elevi și studenți din grupele de vârstă 20-24 de ani, 25-29 de ani, 30-34 de ani și 35 de ani și peste, simultan cu reducerea numărului de șomeri și de persoane aflate în întreținerea altor persoane, a statului etc. din aceste grupe de vârstă;
- creșteri importante ale numărului de persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului etc. din grupa de vârstă 40-44 de ani;
- reduceri ale numărului de șomeri pentru toate grupele de vârstă (**grafic 20).**

Grafic 20: Modificarea diferitelor categorii de populație*, în perioada 2013-2017 (mii de persoane)



Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor Tempo online, INS.
Notă: * - În funcție de participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă.

Singurele grupe de vârstă pentru care populația ocupată a mai înregistrat tendință de creștere în intervalul 2013-2017, dar de amplitudini mult mai mici sunt cele de 15-19 ani (+6,5 mii de persoane) și, respectiv, de 25-29 de ani (+4,3 mii de persoane) (**tabel 6)**.

Tabel 6

Modificarea populației rezidente și a diferitelor categorii în funcție de participarea la viața activă, pe grupe de vârstă, în perioada 2013-2017 (mii de persoane)

	Populația rezidentă	Populația activă	Populația ocupată	Șomeri	Populația inactivă	Pensionari de asigurări sociale de stat	Pensionari din agricultură	Elevi	Persoane aflate în întreținerea altor persoane/a statului/care se întrețin din alte venituri/persoane casnice
Total	-361,0	-82,2	121,4	-203,7	-278,8	-4,2	-188,0	-72,4	-14,2
0-4 ani	-29,7	0	0	0	-29,7	0	0	-3,6	-26,1
5-9 ani	-23,9	0	0	0	-23,9	0	0	-46,1	22,2
10-14 ani	-28,9	0	0	0	-28,9	0	0	-44,6	15,6
15-19 ani	-16,6	1,4	6,5	-5,1	-18,1	0	0	-53,0	34,9
20-24 de ani	-214,5	-66,9	-21,9	-45,0	-147,6	0	0	9,8	-157,4
25-29 de ani	-69,1	-29,5	4,3	-33,8	-39,6	0	0	20,9	-60,5
30-34 de ani	-158,3	-110,1	-79,7	-30,3	-48,2	0	0	13,3	-61,6
35-39 de ani	-74,6	-45,6	-13,8	-31,9	-28,9	-28,1	0	30,9	-31,7
40-44 de ani	-128,0	-72,5	-43,4	-29,2	-55,5	-271,8	0	0	216,4

	Populația rezidentă	Populația activă	Populația ocupată	Șomeri	Populația inactivă	Pensionari de asigurări sociale de stat	Pensionari din agricultură	Elevi	Persoane aflate în întreținerea altor persoane/a statului/care se întrețin din alte venituri/persoane casnice
45-64 de ani	133,4	303,4	332,2	-28,8	-169,9	-175,1	0	0	5,1
65 de ani și peste	249,2	-62,4	-62,9	0,5	311,6	470,7	-188,0	0	28,9

Sursa: Prelucrări proprii pe baza datelor Tempo online, INS.

Toate aceste structuri pe grupe de vârstă reflectă atât evoluțiile demografice, cât și evoluții ale dimensiunii și structurii sistemului de învățământ și formare profesională și a gradului de adecvare a conținutului formării furnizate de acesta la nevoile reale ale economiei, eficiența politicilor de ocupare etc.

Imaginea oferită de evoluțiile medii la nivel național este completată de diferențele existente în profil teritorial.

Datele INS relevă că, în anul 2016, cele mai mari ponderi ale elevilor și studenților, ale persoanelor aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), ale persoanelor casnice etc. se înregistrau în județele Giurgiu (45,2%), Călărași (43,7%) și Iași (41,6%) (**tabel 7**).

Tabel 7

Diagnostic resurse umane pe județe – 2016 (mii de persoane)

	Populația totală (mii de persoane)	Populația activă (mii de persoane)			Populația inactivă (mii de persoane)		
		Total	din care:		Total	din care:	
			Populația ocupată	Șomeri		Pensionari	Elevi și studenți, persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), persoane casnice
TOTAL	19.760,6	8.735,8	8.317,6	418,2	11.024,8	5.096,3	5.928,5
Giurgiu	274,6	83,0	78,2	4,8	191,6	67,5	124,0
Călărași	295,5	94,2	86,8	7,4	201,3	72,2	129,1
Iași	788,7	289,2	276,1	13,1	499,5	171,5	328,0
Ilfov	444,2	187,8	185,8	2,0	256,4	75,9	180,5
Botoșani	394,6	139,6	131,6	8,0	255,0	100,4	154,7
Bacău	600,5	211,4	196,8	14,6	389,1	154,8	234,4
Suceava	629,7	231,9	217,4	14,5	397,8	154,6	243,3
Vaslui	387,5	139,8	123,0	16,8	247,7	99,0	148,8
Ialomița	264,7	96,2	88,7	7,5	168,5	67,4	101,1
Dâmbovița	505,2	193,9	180,3	13,6	311,3	121,7	189,7
Galați	520,1	194,0	175,1	18,9	326,1	141,2	184,9
Covasna	206,3	86,3	81,8	4,5	120,0	47,9	72,0
Constanța	681,1	296,6	286,2	10,4	384,5	150,5	234,0
Tulcea	203,2	84,1	79,6	4,5	119,1	49,1	70,0
Gorj	327,5	136,0	125,9	10,1	191,5	80,9	110,6
Caraș-Severin	282,5	111,1	108,7	2,4	171,4	76,2	95,1
Vrancea	330,9	138,9	130,9	8,0	192,0	80,9	111,1
Olt	412,5	162,6	147,7	14,9	249,9	113,8	136,1
Maramureș	468,3	196,4	190,0	6,4	271,9	117,7	154,2
Mehedinți	252,6	104,1	94,1	10,0	148,5	65,7	82,8
Prahova	740,5	297,3	284,6	12,7	443,2	205,2	238,0
Satu Mare	338,2	147,0	140,9	6,1	191,2	83,8	107,3
Neamț	455,6	182,4	171,2	11,2	273,2	129,7	143,6
Dolj	641,0	265,1	239,2	25,9	375,9	176,7	199,2
Bistrița-Năsăud	282,5	132,1	127,2	4,9	150,4	63,0	87,4
Argeș	595,8	256,7	244,6	12,1	339,1	155,1	184,0
Harghita	307,6	135,4	127,6	7,8	172,2	78,0	94,1
Mureș	543,7	233,7	222,8	10,9	310,0	146,7	163,3
Buzău	431,0	174,7	157,6	17,1	256,3	127,0	129,4
Brăila	303,6	124,4	115,8	8,6	179,2	89,5	89,7
Timiș	696,7	348,0	344,1	3,9	348,7	156,9	191,8
Brașov	550,9	262,5	253,2	9,3	288,4	145,2	143,3

	Populația totală (mii de persoane)	Populația activă (mii de persoane)			Populația inactivă (mii de persoane)		
		Total	din care:		Total	din care:	
			Populația ocupată	Șomeri		Pensionari	Elevi și studenți, persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), persoane casnice
Sibiu	400,0	197,5	190,9	6,6	202,5	99,1	103,4
Bihor	569,0	267,8	259,6	8,2	301,2	154,4	146,8
Teleorman	355,3	148,7	132,7	16,0	206,6	115,3	91,3
Vâlcea	359,8	162,6	154,4	8,2	197,2	108,8	88,4
Sălaj	217,3	103,1	97,7	5,4	114,2	63,0	51,3
Arad	424,1	216,2	211,3	4,9	207,9	108,1	99,8
Cluj	701,3	360,6	352,6	8,0	340,7	178,5	162,1
Alba	333,5	168,5	159,9	8,6	165,0	89,7	75,3
Hunedoara	399,0	181,3	170,5	10,8	217,7	128,1	89,6
Municipiul București	1.844,0	1.193,1	1.174,5	18,6	650,9	485,7	165,2

Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

În ierarhia județelor din punctul de vedere al ponderii populației active în populația totală, pe primul loc se situează municipiul București cu 64,7%, urmat de Cluj cu 51,4%, Arad cu 51% și Alba cu 50,5%. Cele mai mici ponderi se consemnează în Giurgiu (30,2%), Călărași (31,9%), Bacău (35,2%), Botoșani (35,4%) și Vaslui (36,1%) (**tabel 8**).

Cele mai mari ponderi ale pensionarilor în populația totală se înregistrau în județele Teleorman (32,5%), Hunedoara (32,1%) și Vâlcea (30,2%), iar cele mai mici în județele Constanța (22,1%), Iași (21,7%) și Ilfov (17,1%).

Tabel 8

Structura populației totale în funcție de gradul de participare la activitatea economică – 2016 (% din populația totală)

	Populația totală (mii de pers.)	Populația activă (%)			Populația inactivă (%)		
		Total	din care:		Total	din care:	
			Populația ocupată	Șomeri		Pensionari	Elevi și studenți, persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), persoane casnice
TOTAL	19.760,6	44,2	42,1	2,1	55,8	25,8	30,0
Municipiul București	1844,0	64,7	63,7	1,0	35,3	26,3	9,0
Cluj	701,3	51,4	50,3	1,1	48,6	25,5	23,1
Arad	424,1	51,0	49,8	1,2	49,0	25,5	23,5
Alba	333,5	50,5	47,9	2,6	49,5	26,9	22,6
Timiș	696,7	49,9	49,4	0,6	50,1	22,5	27,5
Sibiu	400,0	49,4	47,7	1,7	50,6	24,8	25,9
Brașov	550,9	47,6	46,0	1,7	52,4	26,4	26,0
Sălaj	217,3	47,4	45,0	2,5	52,6	29,0	23,6
Bihor	569,0	47,1	45,6	1,4	52,9	27,1	25,8
Bistrița-Năsăud	282,5	46,8	45,0	1,7	53,2	22,3	30,9
Hunedoara	399,0	45,4	42,7	2,7	54,6	32,1	22,5
Vâlcea	359,8	45,2	42,9	2,3	54,8	30,2	24,6
Harghita	307,6	44,0	41,5	2,5	56,0	25,4	30,6
Constanța	681,1	43,5	42,0	1,5	56,5	22,1	34,4
Satu Mare	338,2	43,5	41,7	1,8	56,5	24,8	31,7
Argeș	595,8	43,1	41,1	2,0	56,9	26,0	30,9
Mureș	543,7	43,0	41,0	2,0	57,0	27,0	30,0
Ilfov	444,2	42,3	41,8	0,5	57,7	17,1	40,6
Vrancea	330,9	42,0	39,6	2,4	58,0	24,4	33,6
Maramureș	468,3	41,9	40,6	1,4	58,1	25,1	32,9
Teleorman	355,3	41,9	37,3	4,5	58,1	32,5	25,7
Covasna	206,3	41,8	39,7	2,2	58,2	23,2	34,9
Gorj	327,5	41,5	38,4	3,1	58,5	24,7	33,8
Tulcea	203,2	41,4	39,2	2,2	58,6	24,2	34,4
Dolj	641,0	41,4	37,3	4,0	58,6	27,6	31,1
Mehedinți	252,6	41,2	37,3	4,0	58,8	26,0	32,8

	Populația totală (mii de pers.)	Populația activă (%)			Populația inactivă (%)		
		Total	din care:		Total	din care:	
			Populația ocupată	Șomeri		Pensionari	Elevi și studenți, persoane aflate în întreținerea altor persoane sau a statului sau care se întrețin din alte venituri (chirii, dobânzi etc.), persoane casnice
Brăila	303,6	41,0	38,1	2,8	59,0	29,5	29,5
Buzău	431,0	40,5	36,6	4,0	59,5	29,5	30,0
Prahova	740,5	40,1	38,4	1,7	59,9	27,7	32,1
Neamț	455,6	40,0	37,6	2,5	60,0	28,5	31,5
Olt	412,5	39,4	35,8	3,6	60,6	27,6	33,0
Caraș-Severin	282,5	39,3	38,5	0,8	60,7	27,0	33,7
Dâmbovița	505,2	38,4	35,7	2,7	61,6	24,1	37,5
Galați	520,1	37,3	33,7	3,6	62,7	27,1	35,6
Suceava	629,7	36,8	34,5	2,3	63,2	24,6	38,6
Iași	788,7	36,7	35,0	1,7	63,3	21,7	41,6
Ialomița	264,7	36,3	33,5	2,8	63,7	25,5	38,2
Vaslui	387,5	36,1	31,7	4,3	63,9	25,5	38,4
Botoșani	394,6	35,4	33,4	2,0	64,6	25,4	39,2
Bacău	600,5	35,2	32,8	2,4	64,8	25,8	39,0
Călărași	295,5	31,9	29,4	2,5	68,1	24,4	43,7
Giurgiu	274,6	30,2	28,5	1,7	69,8	24,6	45,2

Sursa: Prelucrări proprii date INS, Tempo online.

2.1.3. Structuri socioprofesionale ale populației ocupate

Structura socioprofesională a populației ocupate din România diferă substanțial de cea din celelalte state membre. Ponderea relativ redusă a salariaților și ponderea încă ridicată a lucrătorilor în agricultura de subzistență (lucrători familiali neremunerați și lucrători pe cont propriu, muncă sezonieră, zilieri) induc un risc de răspuns diferit la politici de ajustare specifice pieței muncii din celelalte state membre, caracterizate printr-o pondere ridicată a salariaților în ocupare.

Conform datelor Eurostat, în anul 2017, din cele 8,36 mil. de persoane ocupate în România, aproximativ 76,2% erau persoane salariate, 1,1% lucrători pe cont propriu cu salariați, 15,3% lucrători pe cont propriu fără salariați și 7,5% lucrători familiali neremunerați (**tabel 9)**.

Tabel 9

Structura populației ocupate în funcție de statutul socioprofesional, în statele membre ale UE 28, în anul 2017

	Populația ocupată 15-64 de ani (mii de persoane)	din care (%):			
		Salariați	Lucrători pe cont propriu cu salariați	Lucrători pe cont propriu fără salariați	Lucrători familiali neremunerați
Danemarca	2.734,0	92,4	3,0	4,3	0,3
Suedia	4.833,9	91,3	3,5	5,1	0,1
Germania	40.481,6	90,7	4,1	5,0	0,3
Luxemburg	269,9	90,1	3,5	5,4	0,7
Ungaria	4.373,4	90,1	4,5	5,2	0,3
Estonia	625,6	89,9	4,6	5,3	0,2
Franța	26.511,8	88,8	4,1	6,8	0,3
Austria	4.185,3	88,6	4,6	6,0	0,9
Bulgaria	3.073,4	88,5	3,5	7,2	0,7
Lituania	1.305,6	88,4	2,4	8,4	0,8
Croația	1.603,0	88,3	4,8	5,7	1,2
Finlanda	2.402,6	88,1	3,8	7,9	0,3
Cipru	369,8	88,0	1,9	9,5	0,6
Letonia	861,9	87,4	4,6	7,2	0,7
Slovenia	943,5	86,4	3,8	7,6	2,2
Belgia	4.587,2	86,3	4,0	9,0	0,6
Irlanda	2.124,9	86,2	4,2	9,1	0,5
Portugalia	4.515,4	86,2	4,5	8,9	0,4
Malta	208,9	85,8	4,5	9,6	0,0
Regatul Unit	30.783,1	85,6	2,2	11,8	0,2
Slovacia	2.502,1	84,9	3,1	11,9	0,0
Olanda	8.376,4	84,2	3,9	11,5	0,3

	Populația ocupată 15-64 de ani (mii de persoane)	din care (%):			
		Salariați	Lucrători pe cont propriu cu salariați	Lucrători pe cont propriu fără salariați	Lucrători familiali neremunerați
Spania	18.648,5	83,8	4,9	10,8	0,4
Rep. Cehă	5.093,9	83,4	3,0	13,1	0,5
Polonia	16.078,8	80,1	3,9	13,4	2,5
Italia	22.443,6	78,0	5,8	15,1	1,2
România	**8.363,2**	**76,2**	**1,1**	**15,3**	**7,5**
Grecia	3.682,7	66,8	7,1	22,3	3,8

Sursa: Prelucrări date INS și Eurostat.

Se constată practic existența a două piețe ale muncii, una urbană și una rurală, cu viteze și forme de răspuns substanțial diferite la măsurile promovate (**tabel 10**).

Tabel 10

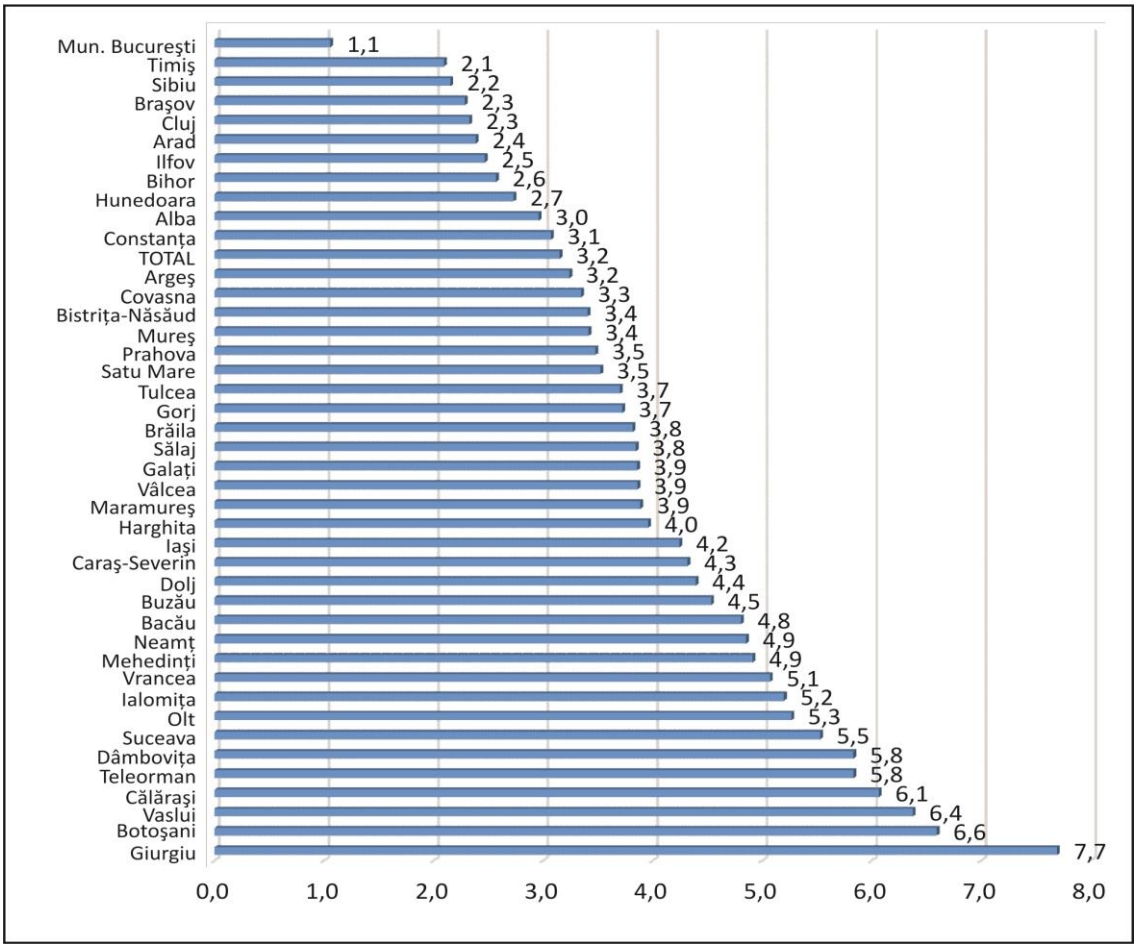
Structura populației ocupate din România în funcție de statutul socioprofesional, pe medii de rezidență (%)

	Total	Urban	Rural
Total	100,0	100,0	100,0
Salariat	73,7	92,0	51,4
Patron	1,0	1,3	0,7
Lucrător pe cont propriu	17,1	5,7	31,0
Lucrător familial neremunerat	8,2	1,0	17,0

Sursa: Prelucrări date INS, AMIGO.

Diferențe substanțiale se consemnează între județe și din punctul de vedere al numărului mediu de persoane din alte categorii ce revin la un salariat. Astfel, în timp ce acest raport era în București de 1,1:1, în județul Giurgiu se consemna un raport de 7,7:1 (**grafic 21**).

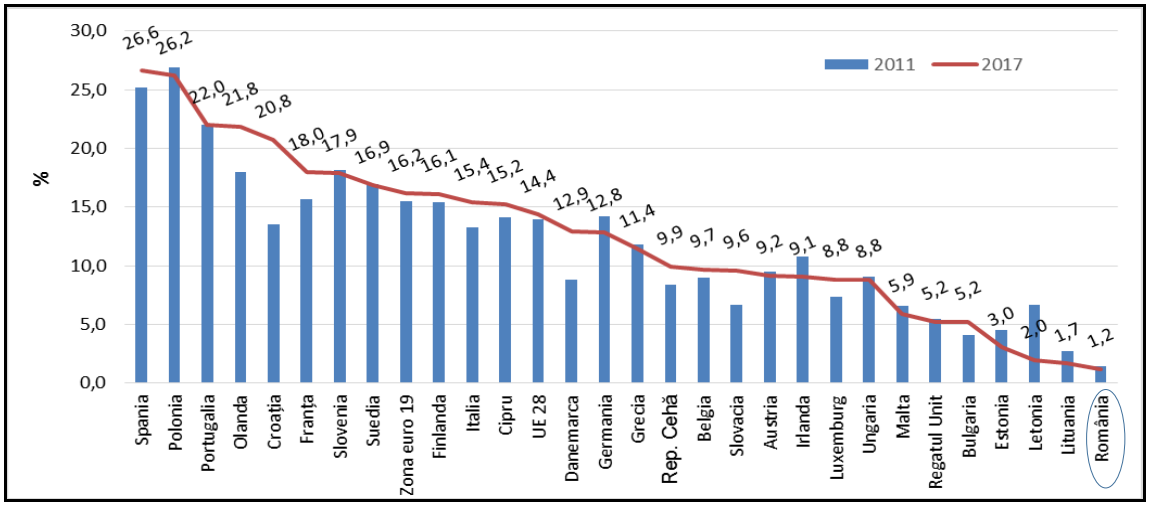
Grafic 21: Numărul de persoane din alte categorii ce revin la un salariat pe județe, 2016



Sursa: Prelucrări date INS.

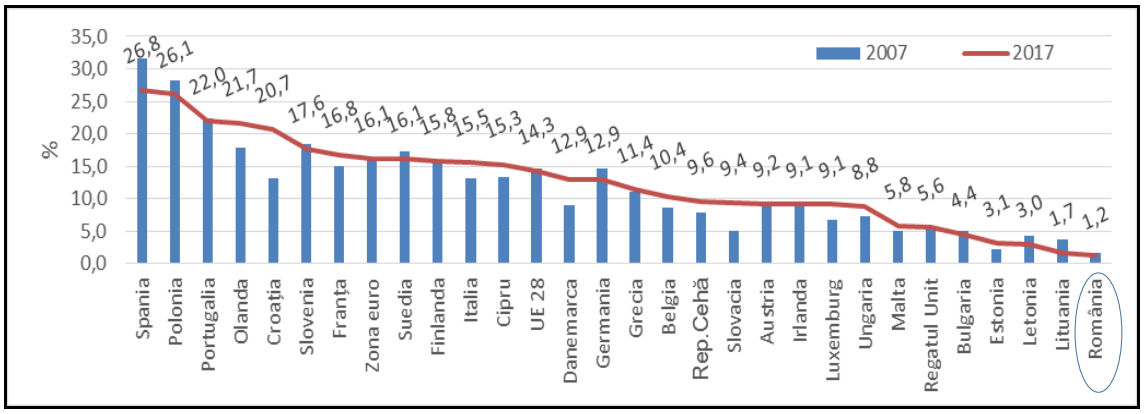
Datele INS și Eurostat aferente anilor 2011 și 2017 privind tipologia contractelor individuale de muncă reflectă o **pondere mică în total ocupare în România a lucrătorilor cu contracte de muncă pe perioadă determinată (grafic 22), a lucrătorilor temporari (grafic 23) și a lucrătorilor cu timp parțial (grafic 24) comparativ cu celelalte state membre UE 28.**

Grafic 22: Ponderea lucrătorilor cu contracte individuale de muncă pe perioadă determinată în total ocupare (%)



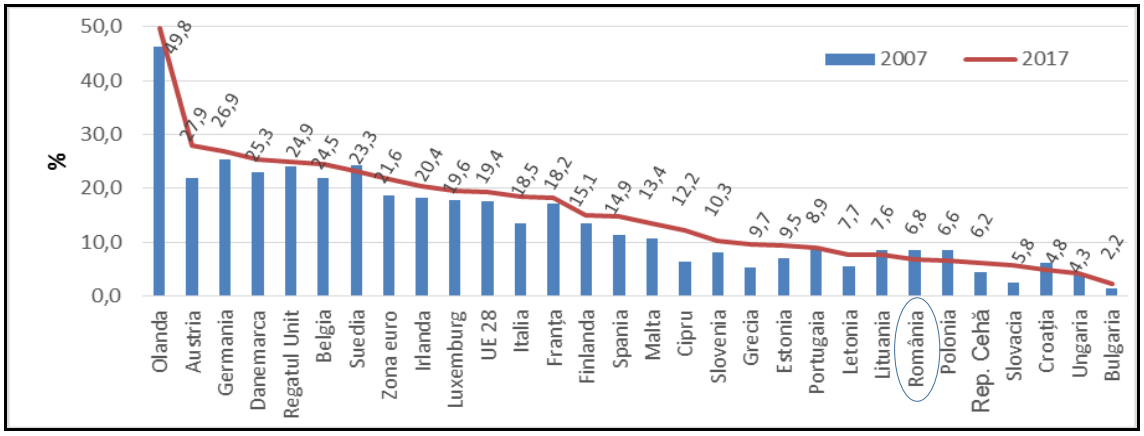
Sursa: Date INS și Eurostat.

Grafic 23: Ponderea lucrătorilor temporari în total salariați (%)



Sursa: Date INS și Eurostat.

Grafic 24: Ponderea lucrătorilor cu timp parțial în total ocupare (%)



Sursa: Date INS și Eurostat.

Aceste ponderi scăzute reflectă, între altele, și o neîncredere a lucrătorilor în această categorie de contracte de muncă.

2.1.4. Indicatori-cheie de performanță ai sistemului de învățământ în raport cu nevoile reale ale pieței muncii

Pe baza datelor Eurostat (LFS, 2016) și OCDE (PISA, 2015), în *Monitorul educației și formării 2017 – România*[3] sunt prezentați indicatorii-cheie privind performanța sistemului de educație și formare profesională a adulților din România în comparație cu media acestora pe ansamblul UE 28.

Analiza indicatorilor relevă, între altele, pentru anul 2016:

- o rată de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare de către tinerii în vârstă de 18-24 de ani mai mare cu 7,8 puncte procentuale în România comparativ cu media statelor UE 28 (18,5% comparativ cu 10,7%);
- o pondere a absolvenților cu studii superioare în grupa de vârstă 30-34 de ani mult inferioară în România comparativ cu media UE 28 (25,6% comparativ cu 39,1%);
- ponderea ridicată și aproape dublă față de media UE 28 a tinerilor cu un nivel scăzut de cunoștințe de citire (înțelegere și interpretare text), matematică (calcul și interpretare) și științe (cunoștințe generale). Conform rezultatelor înregistrate în anul 2015, 38,5% dintre elevii de 15 ani nu au reușit să atingă nivelul minim de cunoștințe în domeniul științei (comparativ cu media UE 28 de 20,6%), 38,7% la lectură (UE 28: 19,7%) și 39,9% la matematică (UE 28: 22,2%). Un total de 24% dintre studenți au avut rezultate slabe la toate cele trei subiecte evaluate;
- rata de angajare a absolvenților din grupa de vârstă 20-34 de ani care au absolvit cu 1-3 ani înainte de anul 2016 mai mică cu 9 puncte procentuale față de media UE 28 (69,3% comparativ cu 78,2%);
- procentul foarte scăzut de participare a adulților la procesul de formare continuă (1,2% comparativ cu 10,8% media UE 28);
- ponderea cheltuielilor pentru educație în PIB mult inferioară mediei UE 28 (3,1% comparativ cu 4,9%);
- rata de angajare a absolvenților de învățământ de nivelul ISCED 3-4 în primii trei ani de la absolvire mult inferioară mediei UE 28 (59,6% comparativ cu 72,6%) (**tabel 11**);
- 42% dintre elevii români de 15 ani sunt analfabeți funcțional, în timp ce media europeană este de aproximativ 20%, conform unui studiu al Centrului de Evaluare și Analize Educaționale;
- cel mai mic scor înregistrat la nivelul UE în ceea ce privește indicele economiei și societății digitale (DESI), care monitorizează performanțele statelor membre la conectivitatea digitală, competențele digitale, activitatea online, digitalizarea întreprinderilor și serviciile publice digitale.

Tabel 11

Indicatori-cheie și indicatori contextuali ai sistemului de educație și formare în România și valori medii pentru UE 28, anii 2013 și 2016 (%)

		România		Media UE 28	
		2013	2016	2013	2016
Criterii de referință					
Părăsirea timpurie a sistemelor de educație și formare (18-24 de ani)	Total	17,3	18,5	11,9	10,7
Ponderea absolvenților de studii superioare (30-34 de ani)	Total	22,9	25,6	37,1	39,1
Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (de la vârsta de 4 ani la vârsta de începere a învățământului obligatoriu)		85,5	87,6	93,9	94,8
Procent din tinerii cu vârstă de 15 ani având un nivel scăzut de cunoștințe în:	Citit	37,3	38,7	17,8	19,7
	Matematică	40,8	39,9	22,1	22,2
	Științe	37,3	38,5	16,6	20,6
Rata de angajare a noilor absolvenți (cu vârsta de 20-34 de ani și care au absolvit sistemul de învățământ cu 1-3 ani înainte de anul de referință)	ISCED 3-8 (total)	67,2	69,3	75,4	78,2
Participarea adulților la procesul de învățare continuă (25-64 de ani)	ISCED 0-8 (total)	2,0	1,2	10,7	10,8

[3] Comisia Europeană, Direcția Generală Educație și Cultură, 2017.

			România		Media UE 28	
			2013	2016	2013	2016
Alți indicatori contextuali						
Investiții în educație	Cheltuieli publice pentru educație ca % din PIB		2,8	3,1	5,0	4,9
	Cheltuieli în instituții publice și private pentru fiecare student în euro PPS	ISCED 1-2	1.700	1.866		
		ISCED 3-4	4.959	2.328		
		ISCED 5-8	2.979	4.180		
Rata de angajare a noilor absolvenți pe nivel de învățământ (cu vârsta de 20-34 de ani și care au absolvit sistemul de învățământ cu 1-3 ani înainte de anul de referință)	ISCED 3-4		55,0	59,6	69,4	72,6
	ISCED 5-8		77,2	80,7	80,7	82,8
Mobilitatea în scop educațional	Mobilitatea absolvenților străini (licență)		1,6	2,5	5,5	6,0
	Mobilitatea absolvenților străini (master)		2,5	4,4	13,6	15,1

Sursa: *Monitorul educației și formării 2017 – România*, Comisia Europeană, Direcția Generală Educație și Cultură, 2017.

Dincolo de eventualele motive de contestare a modului de estimare a nivelului indicatorilor prezentați anterior, nu putem să negăm **nivelul de performanță relativ scăzut al sistemului de învățământ din România atât din perspectiva gradului de cuprindere în învățământ al copiilor și tinerilor, cât și din perspectiva gradului de integrare a absolvenților pe piața muncii comparativ cu evoluțiile din celelalte state membre.**

2.2. Cererea de forță de muncă

În demersul de diagnosticare a cererii de forță de muncă în România și a principalelor caracteristici ale acesteia, analiza a fost structurată pe trei paliere care oferă posibilitatea cumulării informațiilor din perspective și surse diverse, respectiv:

- evidențele privind locurile de muncă create și desființate în România în intervalul 1 ianuarie 2005-31 august 2018, din baza de date a European Restructuring Monitor;
- informațiile furnizate de INS prin *Ancheta locurilor de muncă vacante* realizată cu o frecvență semestrială, pentru intervalul 2008-trim. II 2018 și
- informații privind locurile de muncă vacante raportate de companiile și instituțiile din România la agențiile județene de ocupare a forței de muncă, în intervalul 25 aprilie-29 mai 2018, centralizate cu frecvență zilnică (în zilele lucrătoare) de Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM).

2.2.1. Analiza informațiilor pentru perioada 2005-2018 privind locurile de muncă create și desființate în România și UE, pe sectoare de activitate și cauze

Monitorul European al Restructurării (European Restructuring Monitor, ERM) este un instrument al European Monitoring Centre on Change (EMCC) al European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound), fundație tripartită a Uniunii Europene, înființată în anul 1975[4].

Începând cu anul 2002, ERM monitorizează cu frecvență zilnică, printr-o metodologie specifică, cazurile de desființare și creare de locuri de muncă. Mai exact, baza de date ERM include cazurile care au ca efect crearea sau desființarea a cel puțin 100 de locuri de muncă sau a cel puțin 10% dintre salariați în unitățile (companiile/instituțiile) cu mai mult de 250 de angajați.

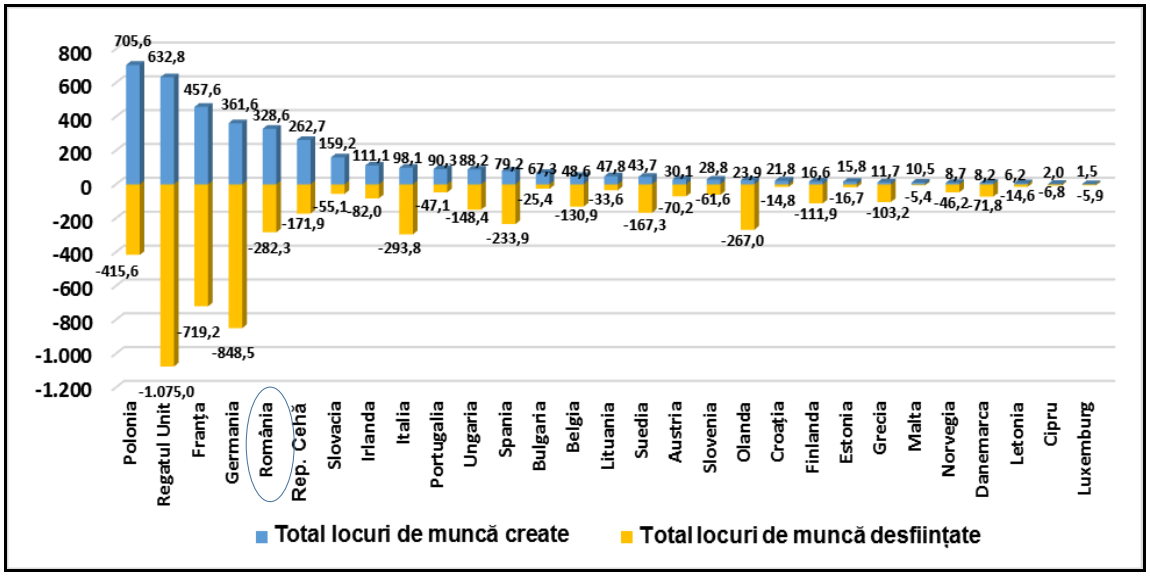
Informațiile privind România sunt disponibile începând cu anul 2005, când Institutul de Economie Națională (IEN) al Academiei Române a fost selectat prin competiție Centru Național România pentru Eurofound. Experții IEN au realizat această activitate până în anul 2014, când a fost preluată de Institutul European din România (IER), care asigură monitorizarea cazurilor de creare și desființare a locurilor de muncă și în prezent.

[4] Din consiliul de administrație al fundației fac parte reprezentanți ai guvernelor, ai organizațiilor sindicale și patronale din cele 28 de state membre ale Uniunii Europene și din Norvegia.

Informațiile incluse în baza de date ERM permit analiza principalelor repere privind locurile de muncă create și desființate în România și diferitele caracteristici ale acestora, în intervalul 2005-august 2018.

Datele furnizate de European Restructuring Monitor (ERM) relevă pentru România, în intervalul 1 ianuarie 2005-1 august 2018, un sold total pozitiv de 46.284 de locuri de muncă, rezultat al creării în acest interval a 328.574 mii de locuri de muncă și al desființării a 282.290 de locuri de muncă (grafic 25).

Grafic 25: Total locuri de muncă create și locuri de muncă desființate în România, în perioada 1 ianuarie 2005-1 august 2018 (mii de locuri de muncă)



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

Locurile de muncă create în România în intervalul 1 ianuarie 2005-1 august 2018 au reprezentat 8,7% din totalul locurilor de muncă create în UE 28 și Norvegia, iar locurile de muncă desființate 5,1% din totalul locurilor de muncă în UE 28 și Norvegia (**tabel 12**).

Tabel 12

Locurile de muncă create și desființate în România și celelalte state membre UE 28, în perioada 1 ianuarie 2005-1 august 2018 (număr)

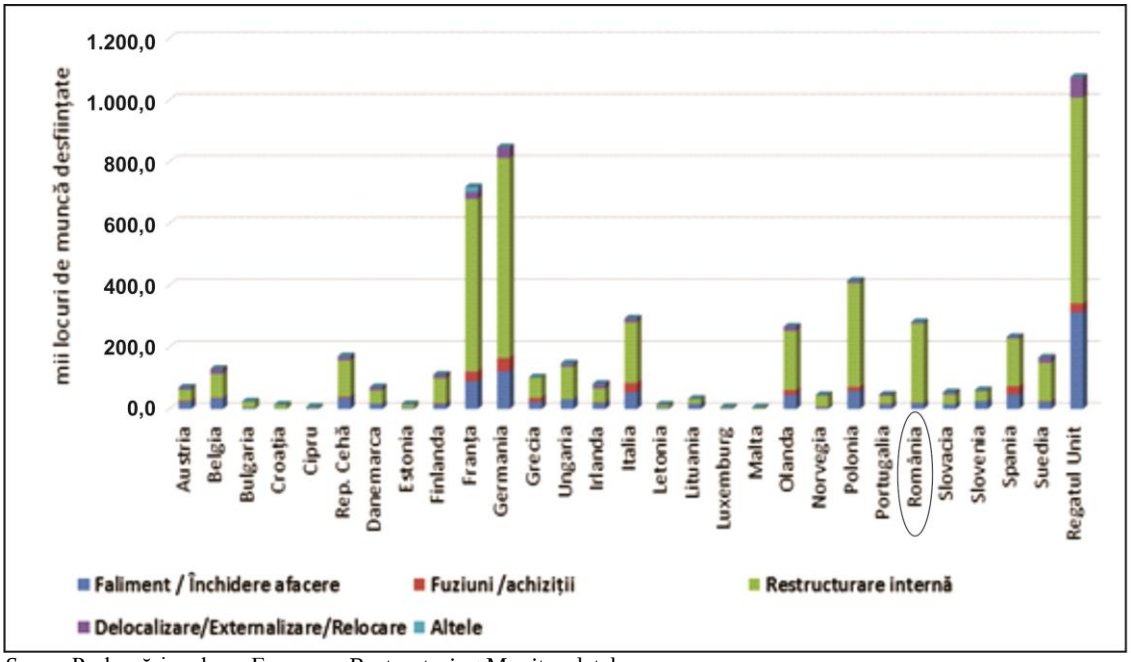
	Locuri de muncă create (număr)	Pondere în total locuri de muncă create în UE 28 și Norvegia (%)	Locuri de muncă desființate (număr)	Pondere în total locuri de muncă desființate în UE 28 și Norvegia (%)	Sold (număr)
Austria	30.092	0,8	70.219	1,3	-40.127
Belgia	48.627	1,3	130.906	2,4	-82.279
Bulgaria	67.269	1,8	25.376	0,5	41.893
Croația	21.828	0,6	14.759	0,3	7.069
Cipru	2.038	0,1	6.791	0,1	-4.753
Rep. Cehă	262.711	7,0	171.926	3,1	90.785
Danemarca	8.203	0,2	71.836	1,3	-63.633
Estonia	15.847	0,4	16.662	0,3	-815
Finlanda	16.570	0,4	111.888	2,0	-95.318
Franța	457.581	12,1	719.242	13,0	-261.661
Germania	361.644	9,6	848.549	15,4	-486.905
Grecia	11.656	0,3	103.226	1,9	-91.570
Ungaria	88.188	2,3	148.397	2,7	-60.209
Irlanda	111.078	3,0	81.986	1,5	29.092
Italia	98.050	2,6	293.839	5,3	-195.789
Letonia	6.169	0,2	14.557	0,3	-8.388
Lituania	47.758	1,3	33.613	0,6	14.145
Luxemburg	1.514	0,0	5.858	0,1	-4.344
Malta	10.486	0,3	5.397	0,1	5.089

	Locuri de muncă create (număr)	Pondere în total locuri de muncă create în UE 28 și Norvegia (%)	Locuri de muncă desființate (număr)	Pondere în total locuri de muncă desființate în UE 28 și Norvegia (%)	Sold (număr)
Olanda	23.934	0,6	266.993	4,8	-243.059
Norvegia	8.672	0,2	46.157	0,8	-37.485
Polonia	705.638	18,7	415.576	7,5	290.062
Portugalia	90.281	2,4	47.135	0,9	43.146
România	**328.574**	**8,7**	**282.290**	**5,1**	**46.284**
Slovacia	159.232	4,2	55.084	1,0	104.148
Slovenia	28.757	0,8	61.566	1,1	-32.809
Spania	79.245	2,1	233.931	4,2	-154.686
Suedia	43.743	1,2	167.331	3,0	-123.588
Regatul Unit	632.786	16,8	1.074.981	19,5	-442.195
Total	3.768.171	100,0	5.526.071	100,0	-1.757.900

Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

Marea majoritate a măsurilor de desființare a locurilor de muncă în România în acest interval au avut drept cauză restructurarea internă (90,6% din total), urmată de faliment/închiderea afacerilor (6,8%), de delocalizări/externalizări (1,7%) și fuziuni/achiziții (0,5%) (**grafic 26**).

Grafic 26: Structura locurilor de muncă desființate în funcție de motivul desființării



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

Numărul total de locuri de muncă create și desființate în intervalul ian. 2005-aug. 2018, indicator important al flexibilității pieței muncii, poziționează România pe locul 5 în ierarhia statelor analizate din punctul de vedere al acestui indicator.

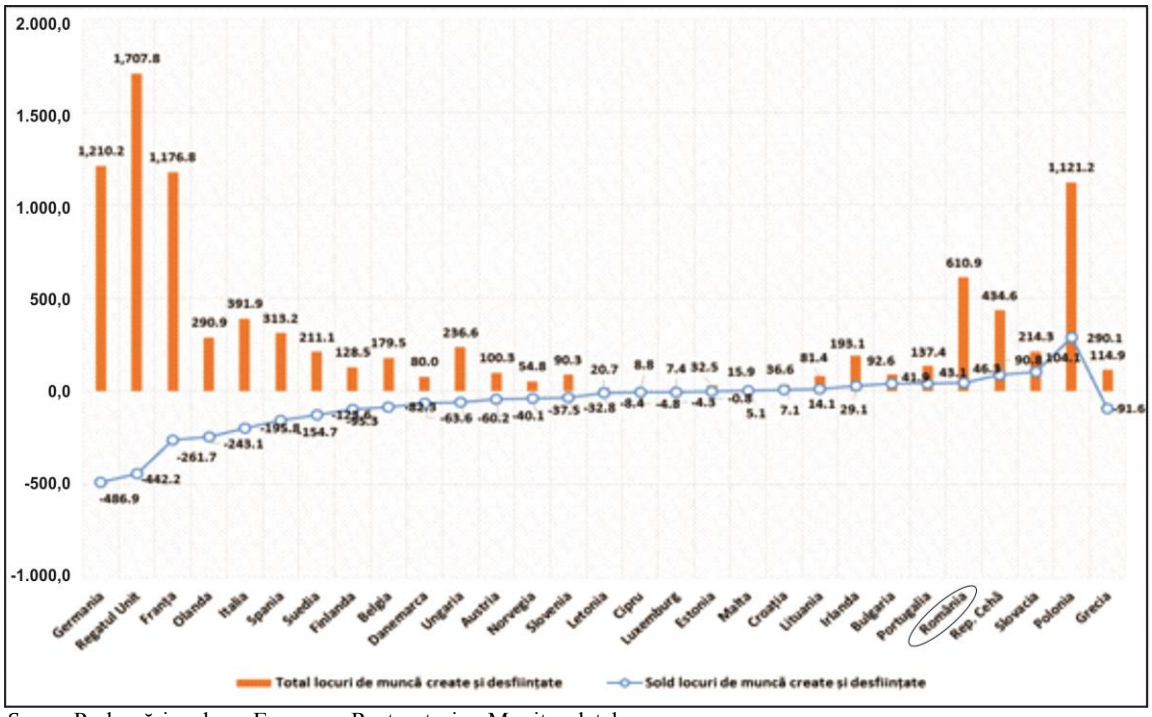
Astfel cu un număr de 610,9 mii de locuri de muncă create și desființate, România se poziționează după Regatul Unit cu 1,7 mil. de locuri de muncă create și desființate în intervalul 2005-aug. 2018, Germania cu 1,2 mil., Franța cu 1,7 mil. de locuri de muncă și Polonia cu 1,12 mil. de locuri de muncă create și desființate (**grafic 27**).

România se află în grupa celor zece din cele 28 de state membre care înregistrează un sold pozitiv, pe ansamblul intervalului înregistrându-se un plus de 46,3 mii de locuri de muncă, comparativ cu solduri negative de 486,9 mii de locuri de muncă în Germania, 442,2 mii în Regatul Unit, 261,7 mii în Franța sau 243,1 mii în Olanda.

Aceste evoluții contabilizează însă, așa cum precizam și anterior, numai cazuri mari de creare și desființare de locuri de muncă (peste 100 de locuri de muncă sau peste 10% din locurile de muncă, în cazul companiilor cu peste 250 de angajați).

În economiile consolidate, mare parte dintre locurile de muncă create sunt rezultatul extinderii companiilor cu un număr mai mic de locuri de muncă, dar cu o frecvență mai mare. Așa se explică și faptul că, pe ansamblul perioadei analizate, numărul de salariați din aceste state membre înregistrează o tendință de creștere.

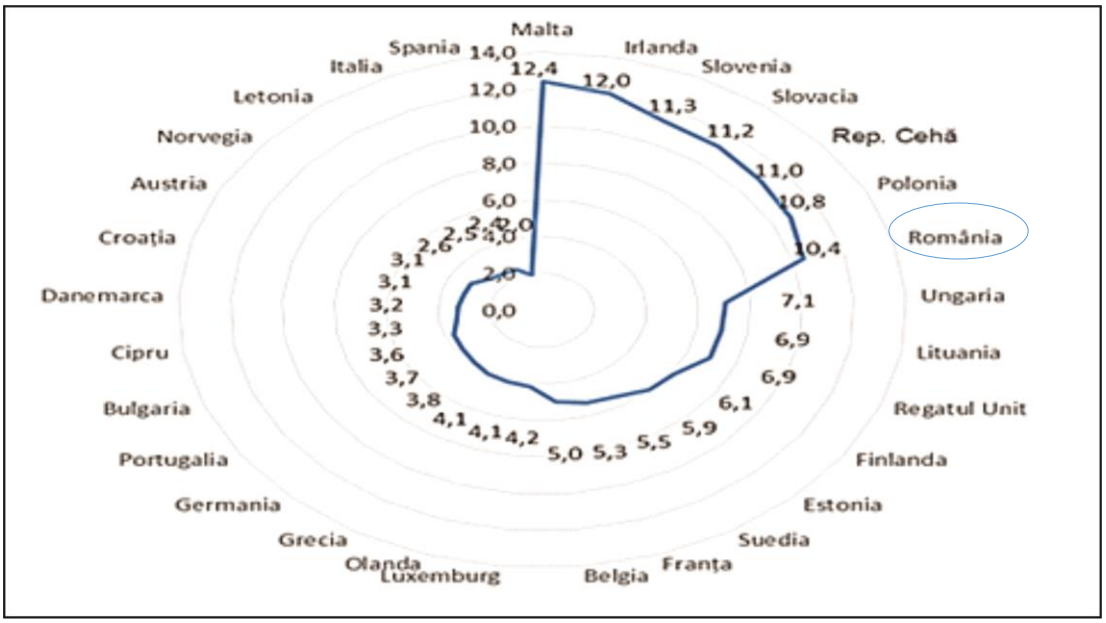
Grafic 27: Total locuri de muncă create și desființate și soldul locurilor de muncă create și desființate, în România, în perioada ian. 2005 - aug. 2018 (mii de locuri de muncă)



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

În raport cu numărul total de salariați din fiecare stat membru din 2005, anul de început al intervalului analizat, numărul total de locuri de muncă create și desființate varia între 2,0% în Spania și 12,4% în Malta. În România, ponderea locurilor de muncă create și desființate pe ansamblul intervalului a fost de 10,4% (**grafic 28**).

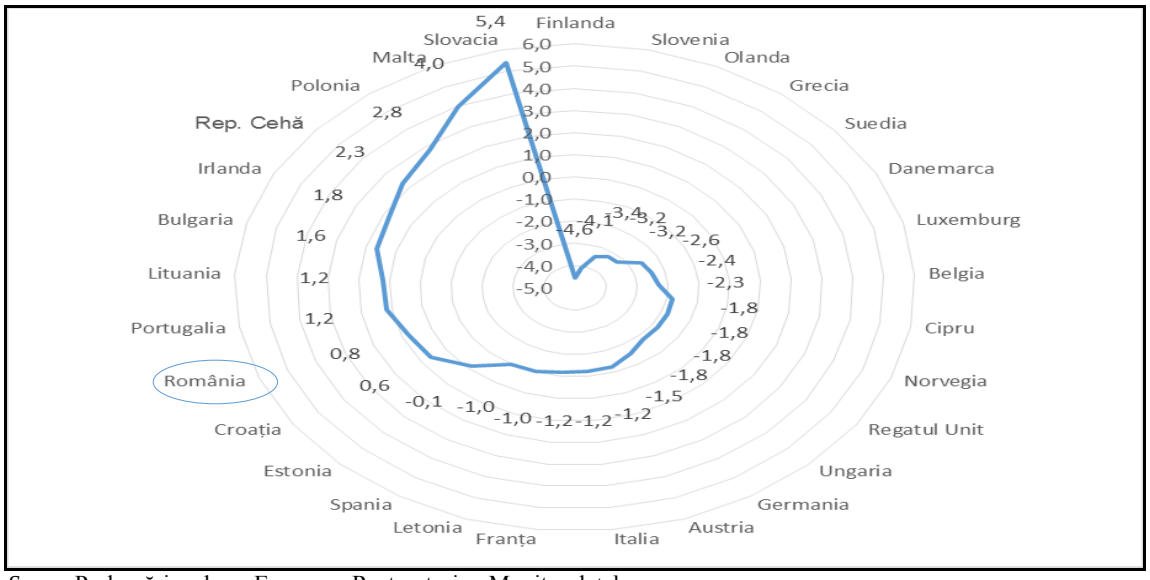
Grafic 28: Ponderea locurilor de muncă create și desființate în perioada ian. 2005-aug. 2018, în numărul de salariați, în statele membre UE 28 și Norvegia (%)



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

Soldul locurilor de muncă (create/desființate) în intervalul ian. 2005-aug. 2018 a înregistrat, în raport cu numărul de salariați, valori cuprinse între -4,6% în Finlanda și 5,4% în Slovenia. În România acesta s-a cifrat la 0,8% (**grafic 29**).

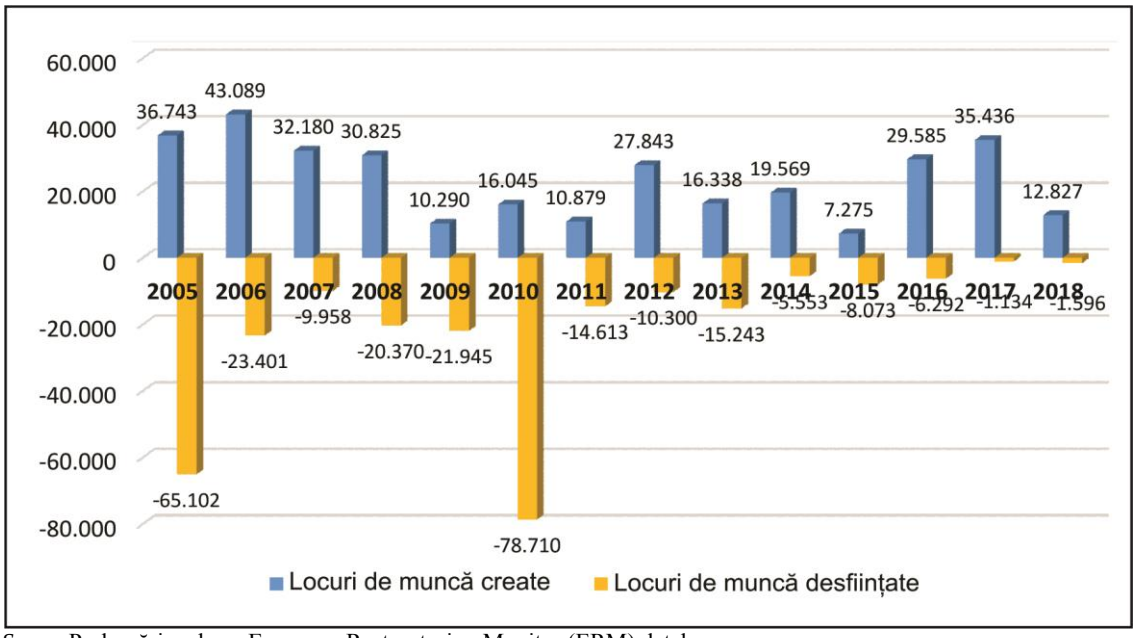
Grafic 29: Ponderea soldului locurilor de muncă create și desființate în perioada ian. 2005-aug. 2018, în numărul de salariați, în statele membre UE 28 și Norvegia (%)



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor database.

Analiza numărului de locuri de muncă create și desființate în fiecare dintre anii intervalului ian. 2005-aug. 2018 relevă o tranziție de la anul 2005, în care s-au înregistrat atât reduceri, cât și creări de noi locuri de muncă de amplitudine mare, pe ansamblu soldul fiind unul negativ, la perioada 2006-2008, de creștere economică, în care reducerile de locuri de muncă nu mai sunt atât de ample, iar soldul este unul pozitiv (**grafic 30**).

Grafic 30: Locuri de muncă create și desființate în România, în anii perioadei 2005-aug. 2018 (număr)



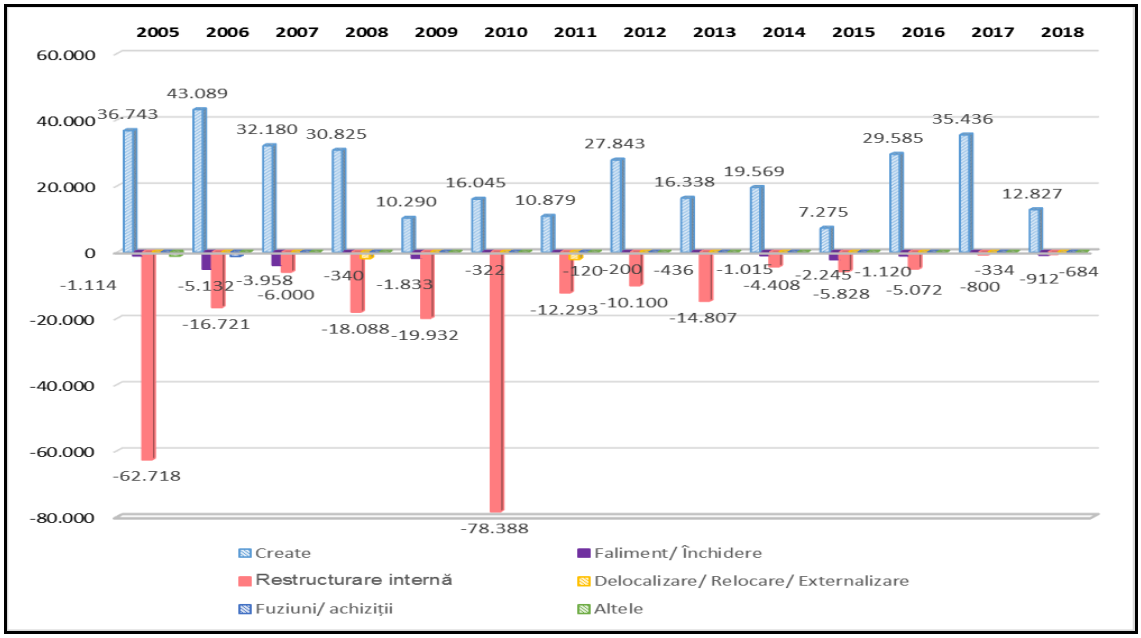
Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor (ERM) database.

Sub impactul crizei economico-financiare globale, numărul de locuri de muncă desființate atinge un maxim în anul 2010 (-78,7 mii), pentru ca, începând cu anul 2012, ca tendință generală, numărul de locuri de muncă create să depășească numărul locurilor de muncă desființate. Singura

excepție o reprezintă anul 2015, când, deși amploarea creării și desființării de locuri de muncă este mult mai redusă decât în ceilalți ani, soldul locurilor de muncă este unul negativ.

Spre deosebire de celelalte state cuprinse în analiză, în România, desființarea a peste 90% dintre locurile de muncă a avut loc ca urmare a restructurărilor interne și numai 6,8% falimentul/ închiderea afacerilor, 1,7% delocalizări, externalizări sau relocări, 0,5% fuziuni sau achiziții și 0,4% alte cauze (**grafic 31**).

Grafic 31: Locuri de muncă create și desființate în România, pe categorii, în anii perioadei 2005-aug. 2018 (număr)

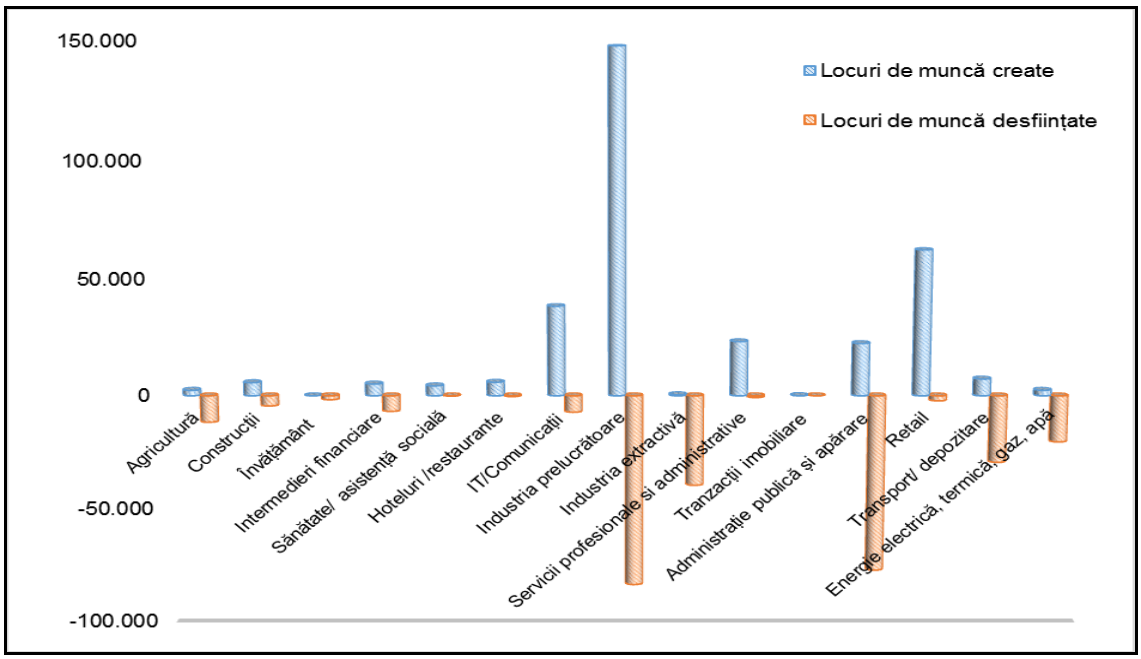


Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor (ERM) database.

Cazurile de restructurare internă și-au diminuat treptat amploarea în ultimii ani ai perioadei analizate.

Demografia locurilor de muncă a cunoscut evoluții diferențiate pe activități economice. Astfel, de exemplu, deși a consemnat cele mai ample fenomene de creare (+147,96 mii de locuri de muncă) și desființare a locurilor de muncă (-82,99 mii de locuri de muncă), industria prelucrătoare încheie intervalul ian. 2005-aug. 2018 cu un sold pozitiv de 64,97 mii de locuri de muncă (**grafic 32**).

Grafic 32: Locurile de muncă create și desființate în România, în perioada ian. 2005-aug. 2018, pe activități ale economiei naționale (număr)



Sursa: Prelucrări pe baza European Restructuring Monitor (ERM) database.

Pe locul doi în ierarhia activităților economice din punctul de vedere al soldului locurilor de muncă se regăsește comerțul cu amănuntul, cu un sold pozitiv de 60,45 mii de locuri de muncă, urmat de IT/comunicații cu un sold de 31,52 mii de locuri de muncă și serviciile profesionale și administrative cu 22,74 mii de locuri de muncă.

Cele mai mari pierderi de locuri de muncă prin cazuri de amploare mai mare (peste 100 de locuri de muncă) au fost înregistrate pe ansamblul intervalului ian. 2005-aug. 2018 în administrație publică și apărare (-53,92 mii de locuri de muncă), industria extractivă (-38,55 mii), transport/ depozitare (-21,71 mii) și energie electrică, termică, gaz, apă (-17,66 mii).

În procesul de creare a locurilor de muncă, companiile nou create care dispun de un grad mai înalt de tehnologizare și sunt mai competitive reprezintă factorul determinant al majorării gradului de ocupare a forței de muncă, conform conceptului „distrugerii creative”[5]. Astfel, evaluarea acestor două caracteristici ale companiilor, respectiv dimensiune (conform numărului de salariați) și vârstă, este esențială pentru elaborarea și aplicarea unor politici publice care să vizeze acest segment.

O analiză recentă privind măsurarea și descompunerea fluxului de locuri de muncă create și distruse la nivelul companiilor din România, în funcție de dimensiunea și vârsta acestora, pe baza utilizării datelor de bilanț ale firmelor cu capital majoritar privat din economie a relevat că, **în perioada 2000-2016, sectorul privat a creat un număr net de circa 50 mii de locuri de muncă în medie anual, cu o contribuție majoră a companiilor nou înființate de dimensiune micro (sub zece salariați), cu un sold net de 28 mii de locuri de muncă anual, respectiv mai mult de jumătate din totalul sectorului privat[6].**

Din analiză a mai rezultat că, începând cu anul patru de la înființarea companiei, fluxul net mediu de locuri de muncă devine negativ, înregistrându-se însă un anumit grad de eterogenitate în funcție de dimensiunea acesteia. S-a constatat că firmele micro prezintă un dinamism mai accentuat și, începând cu vârsta de trei ani, înregistrează un flux net negativ de personal (numărul de locuri de muncă create fiind mai mic decât al celor distruse), firmele mici (10-49 de salariați) și mijlocii (50-249 de salariați) începând cu vârsta de patru ani, în timp ce, în cazul personalului firmelor mari, această perioadă durează în medie până la șase ani.

În mod sintetic, analiza a pus în evidență importanța firmelor mici și tinere, care contribuie într-o măsură mai mare atât la crearea locurilor de muncă, cât și la distrugerea acestora, raportată la ponderea salariaților în total economie.

2.2.2. Analiza evoluției locurilor de muncă vacante raportate de instituții și companii (informații INS)

Institutul Național de Statistică (INS) oferă propriile date trimestriale privind locurile de muncă vacante și rata locurilor de muncă vacante pe regiuni de dezvoltare.

Potrivit INS, aceste date sunt obținute prin *Ancheta locurilor de muncă vacante*, cercetare statistică selectivă trimestrială, având ca perioadă de referință luna de mijloc a trimestrului.

Cercetarea statistică se realizează pe același eșantion utilizat pentru producerea statisticilor lunare privind câștigul salarial și efectivul de salariați. Eșantionul cuprinde 23.500 de unități economico-sociale. Sunt cercetate exhaustiv unitățile economice cu 50 de salariați și peste și unitățile din sectorul bugetar (administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială).

[5] Concept central al teoriei lui Joseph Schumpeter, conform căreia procesul dezvoltării economice și procesul ciclurilor pe termen lung sunt conduse de inovarea tehnologică promovată de companiile nou create, care produce mutații și transformări majore, însoțite de pierderi, inclusiv prin restructurarea sau desființarea companiilor existente care nu se adaptează progresului tehnologic.

[6] BNR, *Raport asupra inflației*, noiembrie 2018, p. 23-25.

Informațiile referitoare la „sectorul bugetar” trebuie utilizate cu atenție, deoarece datele se referă la statisticile din activitățile economice, conform CAEN Rev. 2, de administrație publică, învățământ și sănătate și asistență socială (inclusiv sectorul privat pentru învățământ – cca 3%, respectiv sănătate și asistență socială – cca 10%), exclusiv forțele armate și personalul asimilat (MApN, SRI, MAI etc.). Aceste statistici nu țin cont de forma de finanțare, scopul lor fiind cel de furnizare de informații pe activități economice conform CAEN Rev. 2.

Conform metodologiei INS, rata locurilor de muncă vacante reprezintă raportul dintre numărul locurilor de muncă vacante și numărul total al locurilor de muncă (ocupate și vacante, exclusiv cele blocate sau destinate numai promovării în interiorul întreprinderii sau instituției), exprimat procentual.

Rata anuală a locurilor de muncă vacante reprezintă raportul dintre numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante și numărul mediu anual al locurilor de muncă (ocupate și vacante, exclusiv cele blocate sau destinate numai promovării în interiorul întreprinderii sau instituției), exprimat procentual.

Numărul locurilor de muncă vacante include numărul posturilor plătite nou create neocupate sau care vor deveni vacante, pentru care:

- angajatorul întreprinde acțiuni concrete spre a găsi un candidat potrivit pentru ocuparea postului respectiv (exemple de acțiuni concrete întreprinse de angajator: anunțarea existenței locului vacant prin serviciile de ocupare a forței de muncă, publicitate prin ziare, media, internet, contactare directă a posibililor candidați etc.);
- angajatorul dorește ocuparea imediată sau într-o perioadă specifică de timp stabilită de el. Perioada specifică de timp se referă la perioada maximă necesară ocupării locului de muncă vacant.

Sunt considerate locuri vacante posturile destinate persoanelor din afara întreprinderii (dar pe care pot concura și persoane din interiorul întreprinderii), indiferent dacă sunt posturi pe durată determinată sau nedeterminată, cu program de lucru normal sau parțial.

Nu se consideră vacante posturile neocupate:

- destinate exclusiv promovării persoanelor din interiorul întreprinderii sau instituției;
- din unitățile administrației publice, blocate printr-un act normativ.

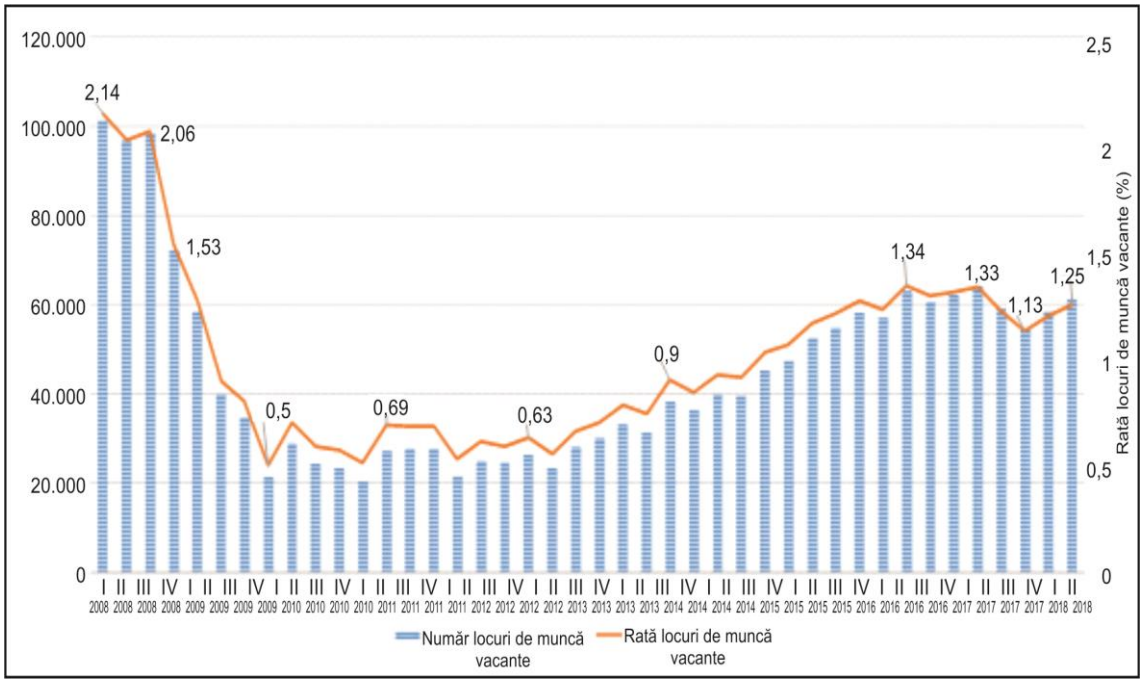
Posturile ocupate de persoanele care absentează o anumită perioada de timp (concedii de maternitate, pentru îngrijirea copilului, concedii medicale, concedii fără plată, alte absențe) se consideră vacante dacă angajatorul dorește substituirea pe perioadă determinată (temporară) și dacă întreprinde acțiuni de găsire a candidaților.

Numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante se calculează ca medie aritmetică simplă din cele patru trimestre.

Conform informațiilor furnizate de INS, în România, numărul de locuri de muncă vacante a evoluat de la un maxim de 101.185 în trimestrul I 2008 (rata locurilor de muncă vacante de 2,14%), reducându-se, pe fondul crizei economico-financiare globale, la un minim de 21.199 (0,5%) în trim. IV 2009. Ulterior, atât numărul, cât și rata locurilor de muncă vacante înregistrează o tendință generală ascendentă până la 62.938 (1,34%) în trim III. 2016, urmată de un recul la 54.663 (1,13%) în trim. IV 2017, pentru ca, începând cu trim. I 2018, tendința de creștere să revină, în trim. II 2018 fiind raportate 61.443 de locuri de muncă vacante (1,25%) (**grafic 33**).

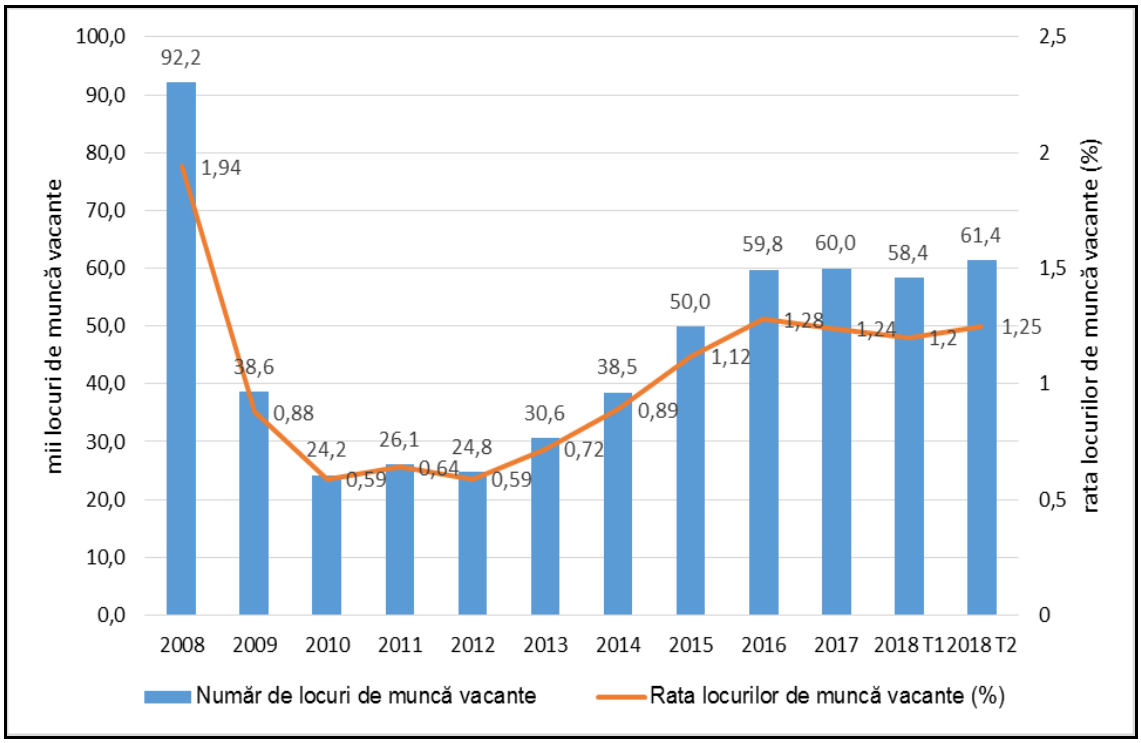
Analiza datelor medii anuale furnizate de INS relevă un declin al numărului de locuri de muncă vacante din România de la 92,2 mii în anul 2008 la 24,2 mii în anul 2010, urmat de o menținere la un nivel scăzut al acestora sub impactul crizei în perioada 2010-2012. Începând cu anul 2013, numărul de locuri de muncă vacante înregistrează o tendință generală de creștere, dublându-se până în trim. II 2018, când se raportau 61,4 mii de locuri de muncă vacante (**grafic 34**).

Grafic 33: Numărul și rata locurilor de muncă vacante în România, pe trimestre, în perioada trim. I 2008-trim. II 2018



Sursa: Date INS; Tempo online.

Grafic 34: Numărul și rata locurilor de muncă vacante în România, pe ani, în intervalul 2008-trim. II 2018



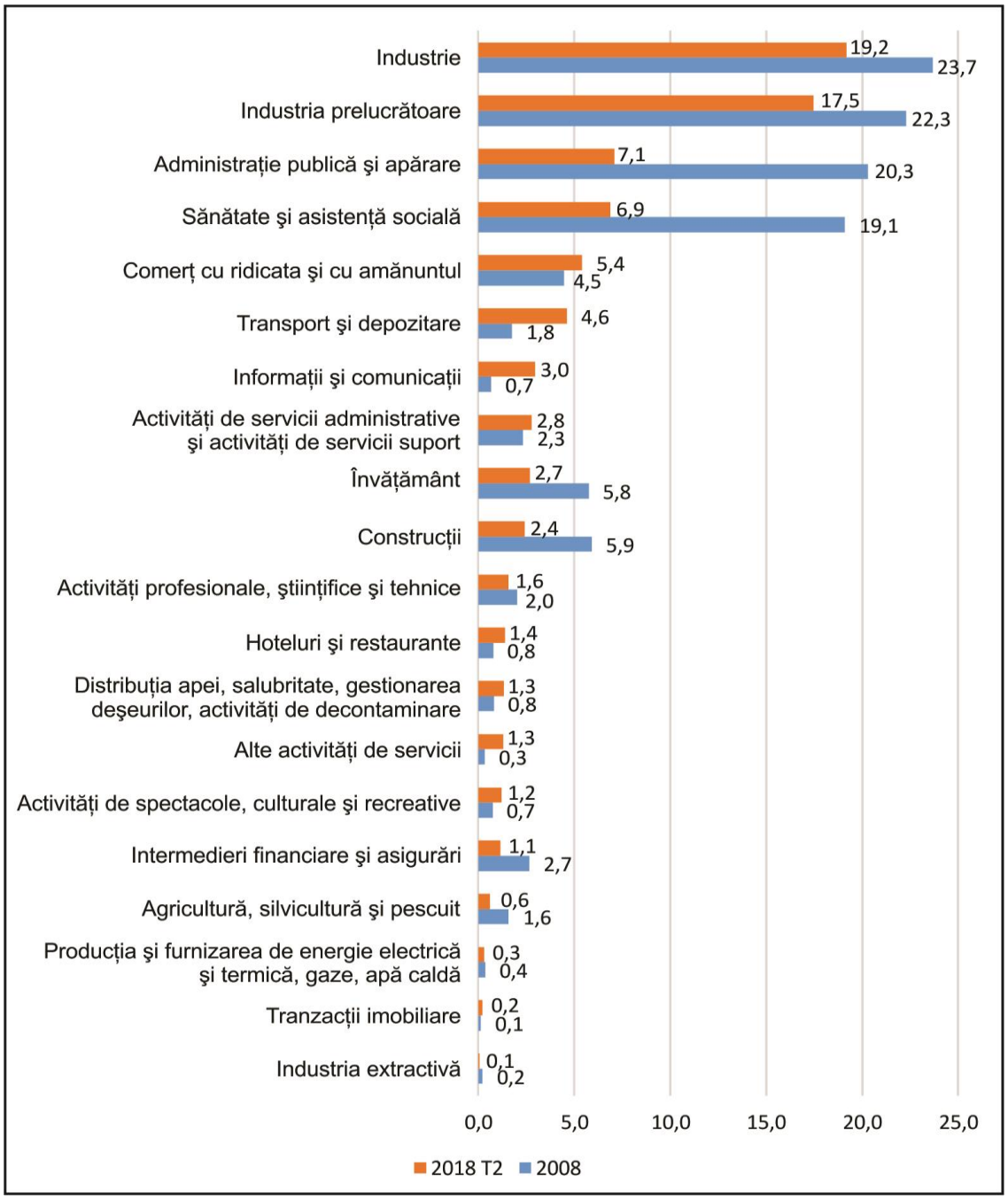
Sursa: Date INS; Tempo online.

Rata locurilor de muncă vacante urmează tendințe similare, reducându-se de la 1,94% în anul 2008 la 0,59% în anul 2010, urmând, începând cu anul 2013, un trend ascendent, până la o rată a locurilor de muncă vacante 1,25% în trim. II 2018. Ca și în cazul numărului total de locuri de muncă vacante, și în ceea ce privește rata, deși evoluția este una ascendentă, nu s-au reatins nivelurile din anii anteriori crizei economico-financiare globale.

În ierarhia activităților economice din punctul de vedere al locurilor de muncă vacante, în trim II 2018, pe primul loc se situa industria (19,2 mii de locuri de muncă), contribuția semnificativă în cadrul acesteia având industria prelucrătoare (17,5 mii), urmată de administrația publică și apărare

(7,1 mii), sănătate și asistență socială (6,9 mii), comerț cu ridicata și amănuntul (5,4 mii), transport și depozitare (4,6 mii) și informații și comunicații (3 mii) (**grafic 35**).

Grafic 35: Numărul locurilor de muncă vacante în România, pe activități ale economiei naționale, în 2008 și trim. II 2018 (mii de locuri de muncă)

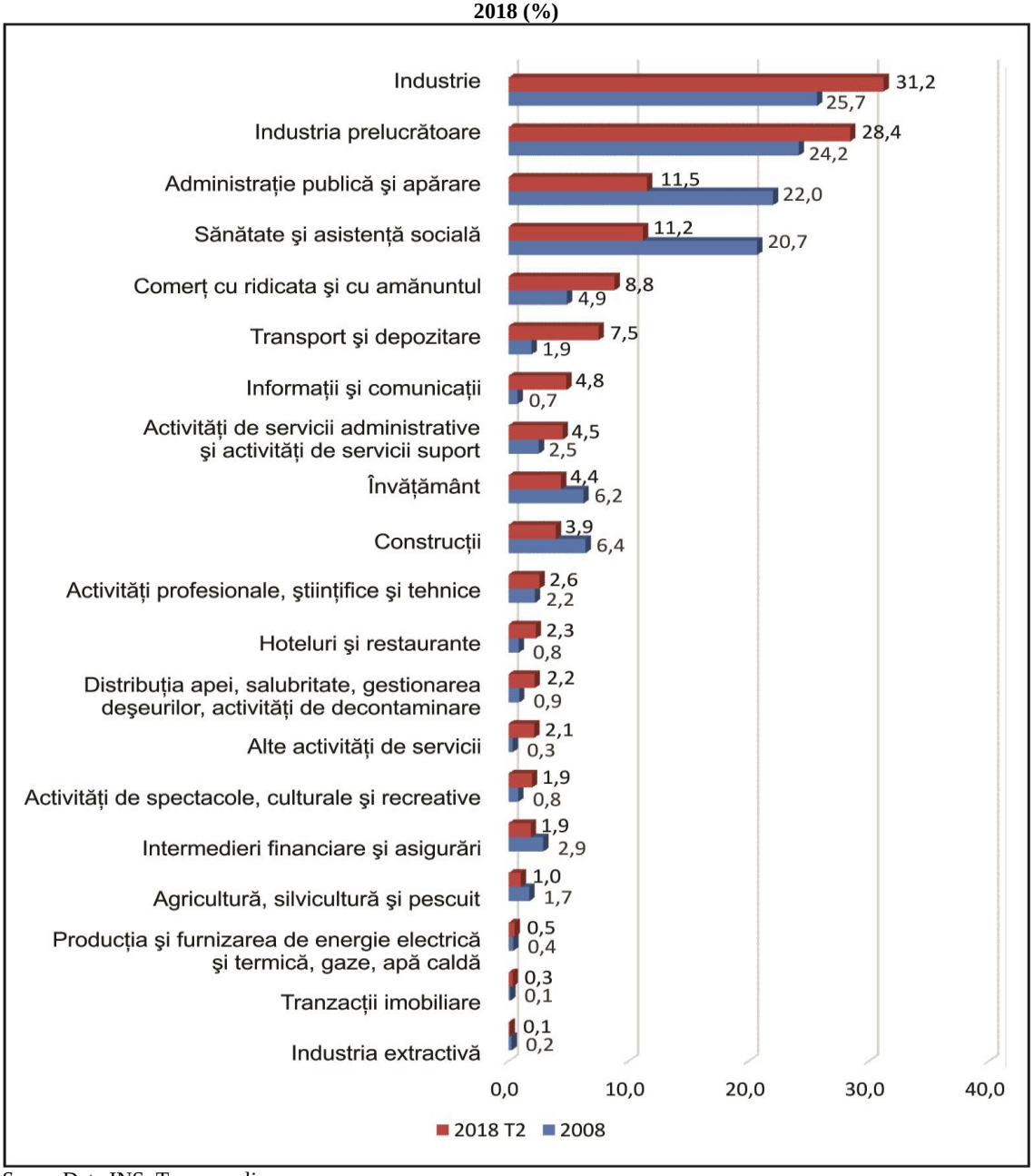


Sursa: Date INS; Tempo online.

Pe ultimele locuri în ierarhie se situează industria extractivă (0,1 mii), tranzacțiile imobiliare (0,2 mii) și producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaze (0,3 mii).

În trim. II 2018, ponderea cea mai mare în totalul locurilor de muncă vacante, respectiv 31,2%, o deținea industria, industria prelucrătoare reprezentând 28,4%, administrația publică și apărarea, precum și sănătatea și asistența socială, care consemnau ponderi aproximativ egale (11,5%, respectiv 11,2%) (**grafic 36**).

Grafic 36: Ponderea activităților economiei naționale în numărul locurilor de muncă vacante, în România, în 2008 și trim. II 2018 (%)



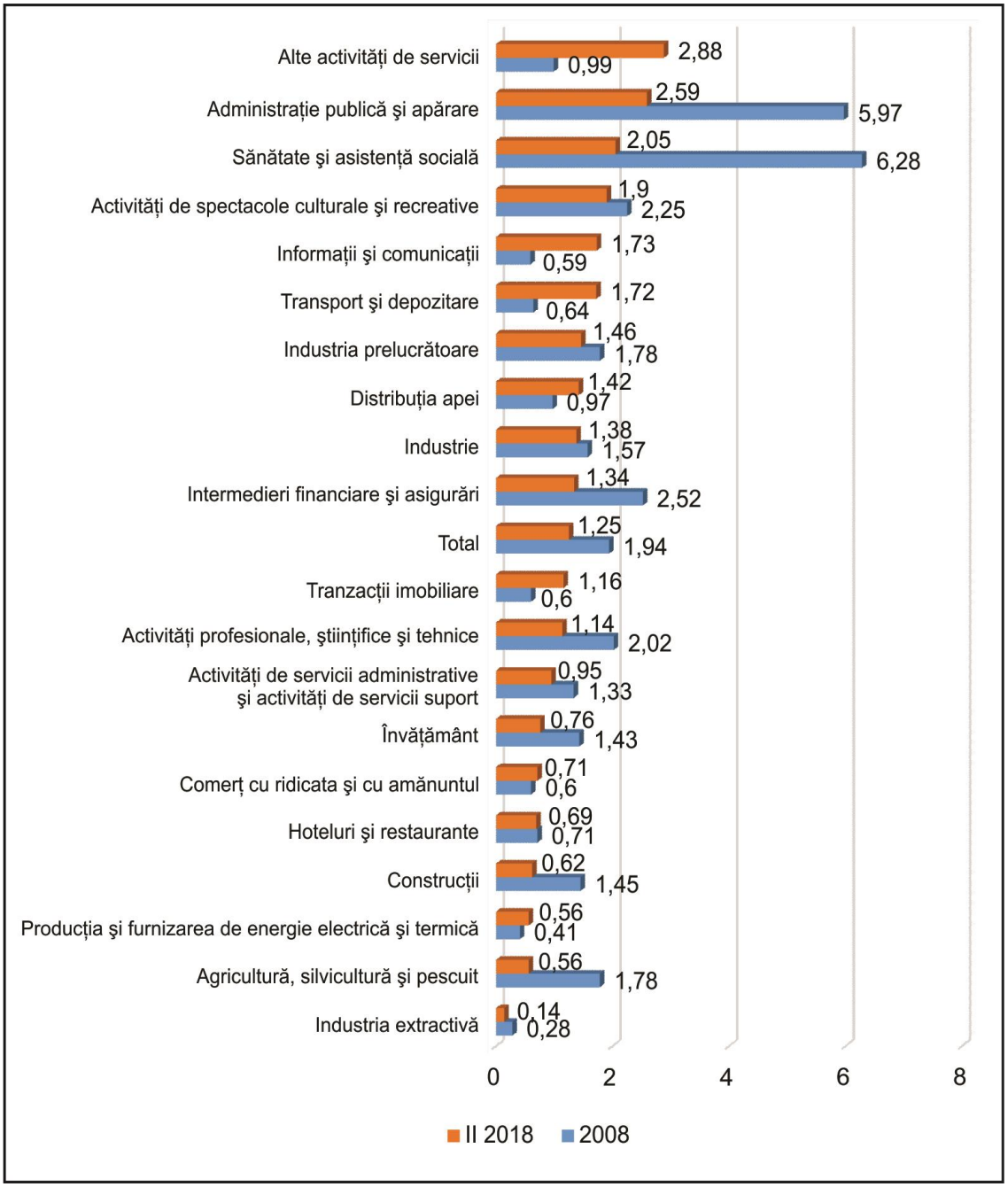
Sursa: Date INS; Tempo online.

Comerțul cu ridicata și amănuntul furniza 8,8% din locurile de muncă vacante, transporturile și depozitarea 7,5%, iar informațiile și comunicațiile 4,8%.

În trim. II 2018, cea mai mare rată a locurilor de muncă vacante, 2,88%, este cea din alte activități de servicii, urmate de administrație și apărare cu 2,59%, sănătate și asistență socială cu 2,05%. În cazul acestor din urmă două activități economice se constată o reducere la mai puțin de jumătate a ratei locurilor de muncă vacante comparativ cu anul 2008 (**grafic 37**).

Singurele activități economice în care rata locurilor de muncă vacante crește semnificativ comparativ cu anul 2008 sunt cele de informații și comunicații (1,73% în trim. II 2018 comparativ cu 0,59% în anul 2008), transport și depozitare (1,72% comparativ cu 0,64%) și activitățile de distribuție a apei (1,42% comparativ cu 0,97%).

Grafic 37: Rata locurilor de muncă vacante în România, pe activități ale economiei naționale, în 2008 și trim. II 2018 (%)



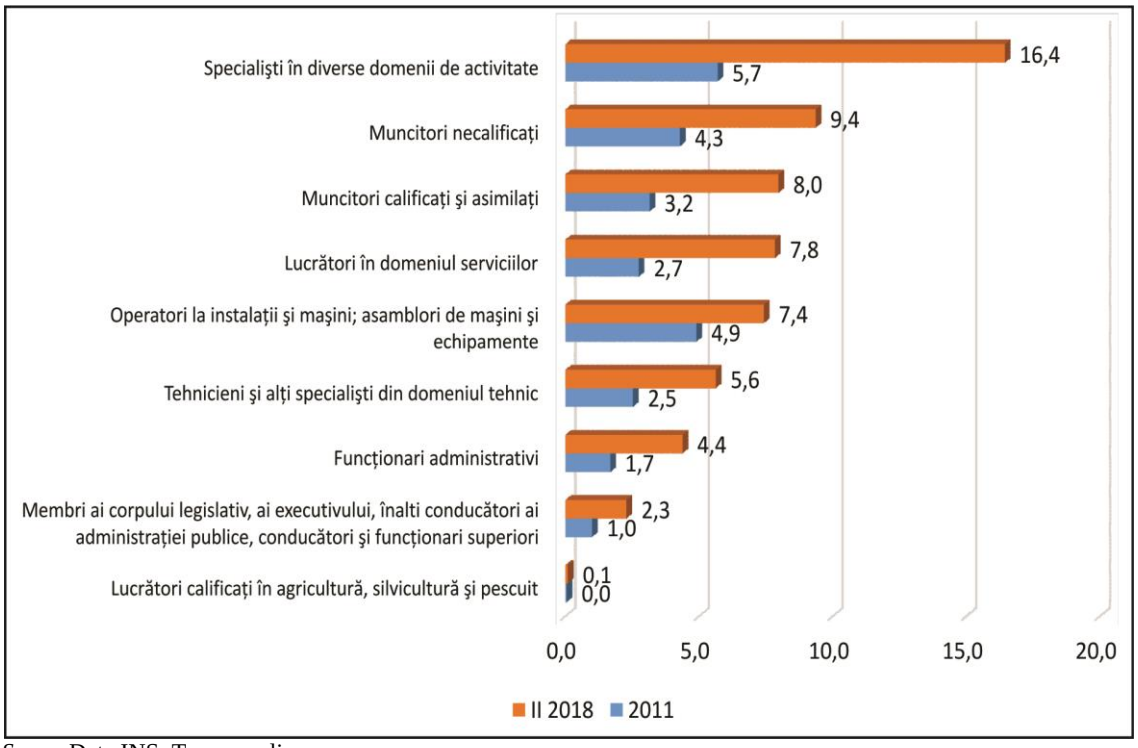
Sursa: Date INS; Tempo online.

Tot creșteri, dar mai mici ale ratei locurilor de muncă vacante se constată în trim. II 2018 comparativ cu anul 2008 și în comerțul cu ridicata și amănuntul și în producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaz, apă.

Ancheta semestrială INS furnizează, începând cu anul 2011, și informații privind locurile de muncă vacante detaliate pe grupe majore de ocupații.

În trim. II 2018, cele mai multe locuri de muncă vacante au fost raportate pentru grupa majoră de ocupații „specialiști în diverse domenii de activitate" (16,4 mii comparativ cu 5,7 mii în anul 2011). Pe locul 2 din punctul de vedere al locurilor de muncă vacante se situează muncitorii necalificați (9,4 mii comparativ cu 4,3 mii în anul 2011) și pe poziția a treia muncitorii calificați și asimilați (8,0 mii comparativ cu 3,2 mii în anul 2011) (**grafic 38**).

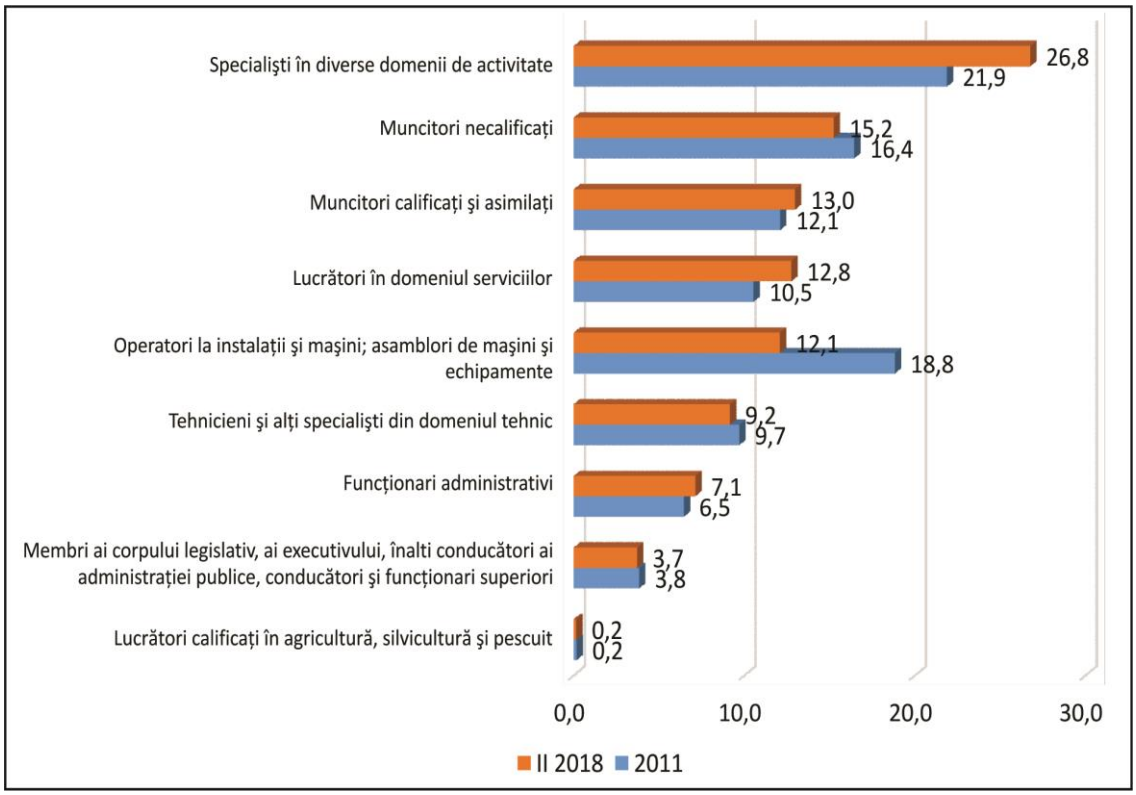
Grafic 38: Numărul locurilor de muncă vacante în România, pe grupe majore de ocupații, în 2011 și trim. II 2018 (mii de locuri de muncă)



Sursa: Date INS; Tempo online.

Locurile de muncă pentru specialişti în diverse domenii de activitate reprezentau în trim. II 2018 aproximativ 26,8% din totalul locurilor de muncă vacante raportate (comparativ cu 21,9% în anul 2011), iar cele pentru muncitori calificați și necalificați 28,2% (**grafic 39**).

Grafic 39: Ponderea grupelor majore de ocupații în numărul locurilor de muncă vacante, în România, în 2011 și trim. II 2018 (%)

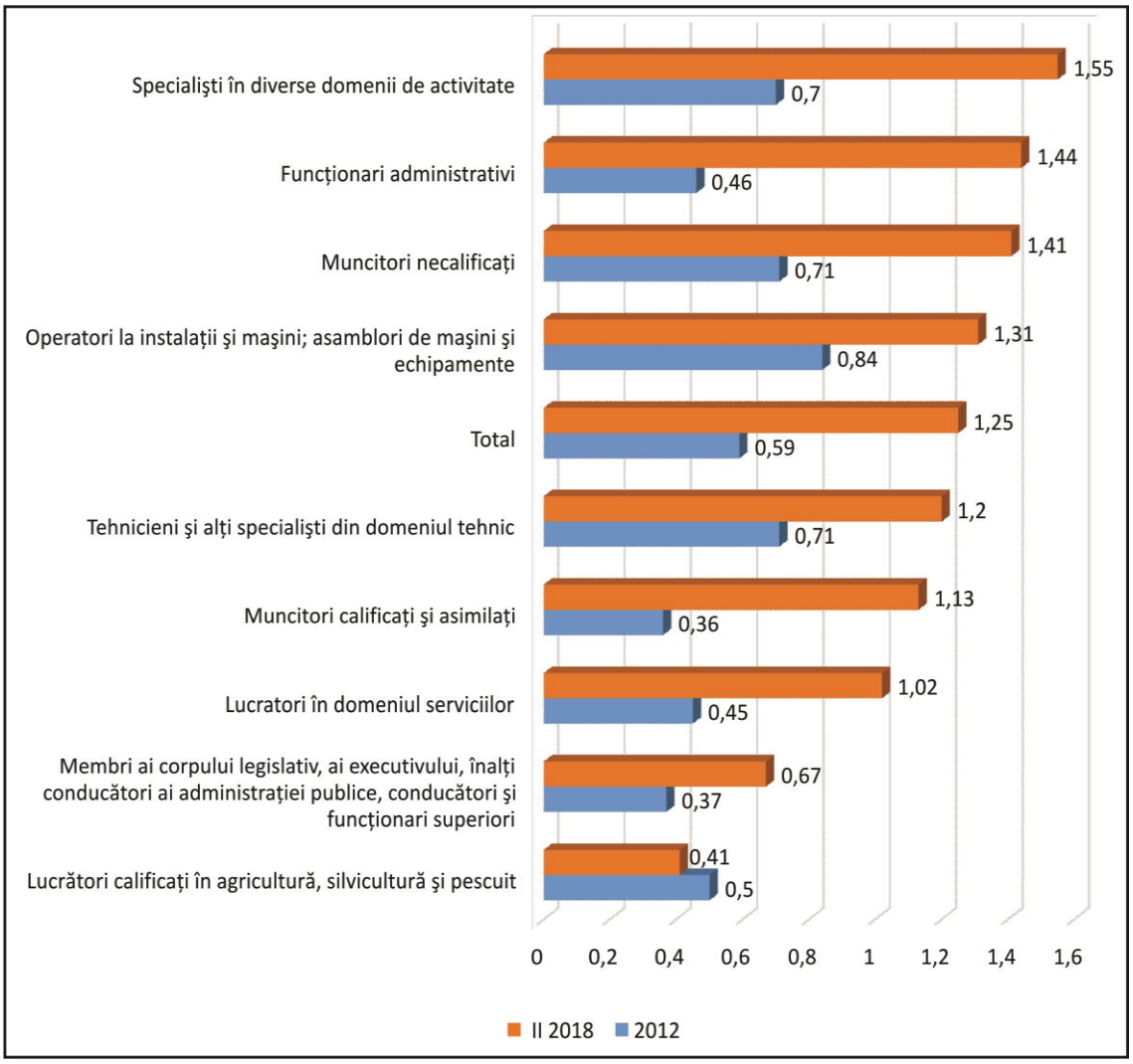


Sursa: Date INS; Tempo online.

Ponderi relativ ridicate în locurile de muncă vacante dețin și lucrătorii în domeniul serviciilor (12,8%), precum și operatorii la instalații și mașini și asamblorii de echipamente (cu ponderi de 12,8% și, respectiv, 12,1%).

Din punctul de vedere al ratei locurilor de muncă vacante[7] în ierarhia grupelor majore de ocupații, în trim. II 2018, pe primul loc se situează specialiștii în diverse domenii de activitate, cu o rată de 1,55% (dublă comparativ cu cea din anul 2011), urmați de funcționarii administrativi cu o rată de 1,44% și muncitorii necalificați cu 1,41% (grafic 40).

Grafic 40: Rata locurilor de muncă vacante în România, pe grupe majore de ocupații, în 2012 și trim. II 2018 (%)



Sursa: Date INS; Tempo online.

Pe ultima poziție se situează lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură și pescuit, cu o rată a locurilor de muncă vacante de 0,41%, în scădere comparativ cu anul 2011, când era de 0,5%.

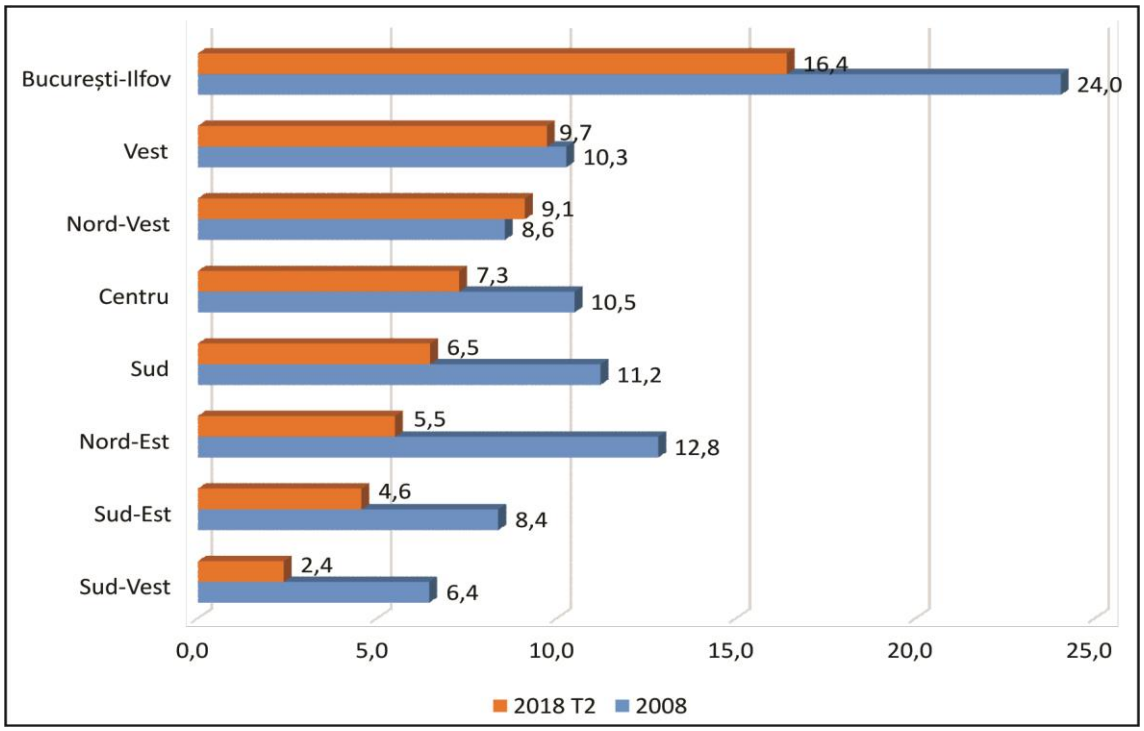
Locurile de muncă vacante cunosc o repartizare inegală în profil teritorial. Datele furnizate de ancheta INS ne permit analiza acestora la nivelul regiunilor de dezvoltare.

În trim. I 2018, din totalul de 61,4 mii de locuri de muncă vacante, 16,4 mii erau situate în regiunea București-Ilfov și numai 2,4 mii în regiunea Sud-Vest (**grafic 41**).

Între regiunile care înregistrează un număr important de locuri de muncă vacante se regăsesc regiunea Vest (9,7 mii), regiunea Nord-Vest (9,1 mii) și regiunea Centru (7,3 mii).

[7] Conform metodologiei INS, rata locurilor de muncă vacante reprezintă raportul dintre numărul locurilor de muncă vacante și numărul total al locurilor de muncă (ocupate și vacante, exclusiv cele blocate sau destinate numai promovării în interiorul întreprinderii sau instituției), exprimat procentual.

Grafic 41: Ierarhia regiunilor din punctul de vedere al numărului locurilor de muncă vacante, în 2008 și trim. I 2018 (mii de locuri de muncă)

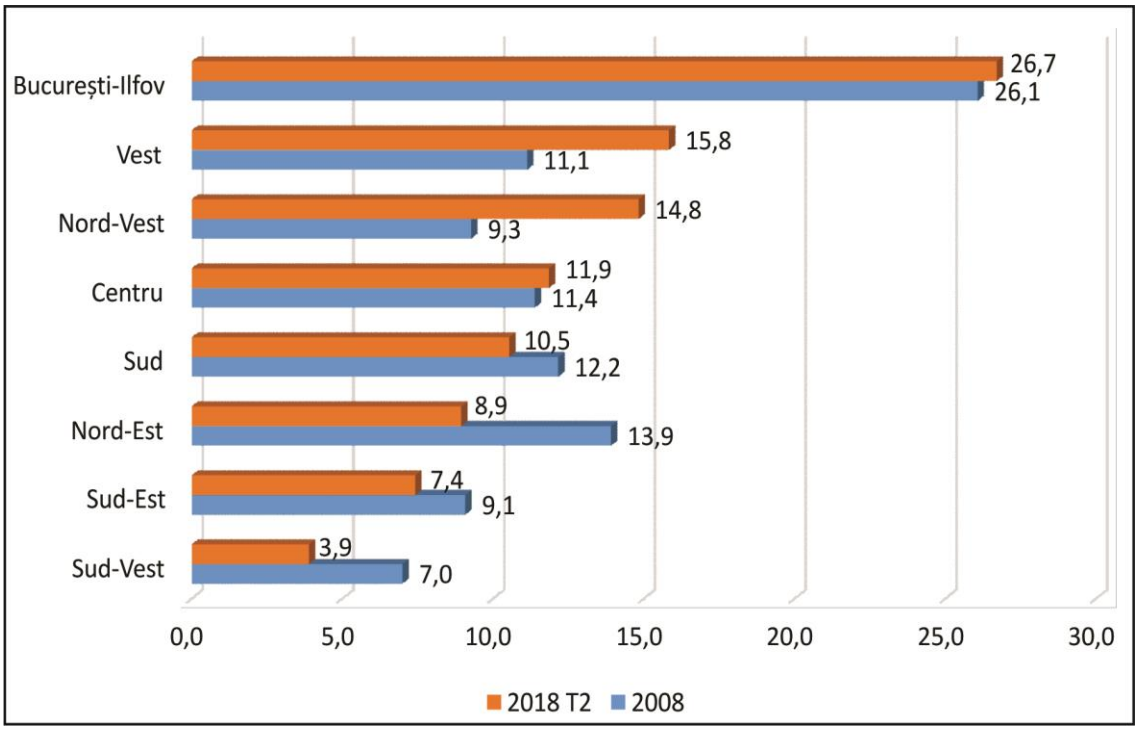


Sursa: Date INS; Tempo online.

Se constată o tendință de concentrare regională a locurilor de muncă vacante în regiunile cu nivel de dezvoltare mai înalt.

Primele trei regiuni în ierarhia numărului de locuri de muncă vacante (București-Ilfov, Vest și Nord-Vest) înregistrau în trim. II 2018 aproximativ 60% din totalul locurilor de muncă vacante la nivel național comparativ cu 46,5% în anul 2008 (grafic 42).

Grafic 42: Ponderea regiunilor în numărul locurilor de muncă vacante, în România, în 2008 și trim. II 2018 (%)



Sursa: Date INS; Tempo online.

La polul opus, ultimele trei regiuni din ierarhie (Nord-Est, Sud-Est, Sud-Vest) cumulau 20,2% din totalul locurilor de muncă vacante comparativ cu 30% în anul 2008.

Această evoluție relevă o adâncire a decalajelor dintre regiuni în perioada de referință considerată în studiu, în ceea ce privește acest indicator. Este important de menționat faptul că aceste decalaje reflectă, în cazul României, existența unor dezechilibre teritoriale semnificative datorate nivelului diferit de dezvoltare a diferitelor zone și regiuni. Aceste decalaje în creștere au fost generate nu numai de gradul diferit de dotare locală cu factori de producție, ci și de consecințele deindustrializării haotice[8], deoarece restructurarea economiei și reindustrializarea din perioada de tranziție au fost susținute de investiții străine directe, care au fost atrase în principal de zonele mai dezvoltate, cu un mediu de afaceri prietenos, care aveau o infrastructură rutieră și feroviară mai bună și servicii publice funcționale.

3. Concluzii

Trendul descendent al populației României din ultimele trei decenii și evoluțiile prognozate pentru următorii 40 de ani sunt contrare tendințelor generale de creștere a populației pe ansamblul Uniunii Europene. În cazul României, în condițiile menținerii actualelor tendințe, rata de înlocuire a ieșirilor în categoria populației în vârstă de muncă prin intrări noi înregistrează o tendință de scădere accentuată pe termen mediu și lung.

Una dintre principalele cauze ale scăderii populației este emigrarea, probabilitatea transformării deciziei de emigrare temporară într-una definitivă fiind foarte mare, mai ales în cazul tinerilor, după cum arată un sondaj realizat în cadrul proiectului Youth Mobility.

Analiza principalilor indicatori demografici a condus la concluzia existenței unor diferențe importante pe medii de rezidență (urban-rural), pe județe și la nivelul unităților administrative, care impun abordări diferențiate în profilul teritorial al managementului resurselor umane.

Tendințe similare se constată și în contextul analizei ratei de dependență economică, respectiv a numărului mediu de persoane inactive și șomere ce revin la o persoană angajată. Deși rata ocupării forței de muncă a crescut în ultimii ani, aceasta rămâne sub media UE 28. În schimb, în condițiile migrației externe, rata șomajului în România este mult mai mică decât în alte state membre ale UE.

Performanțele sistemului de educație și formare profesională a adulților din România sunt relativ reduse pe anumite componente în comparație cu media UE 28 în 2016, respectiv: rata de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare de către tinerii în vârstă de 18-24 de ani; rata de angajare a absolvenților din grupa de vârstă 20-34 de ani care au absolvit cu 1-3 ani înainte; rata de angajare a absolvenților de învățământ de nivelul ISCDE 3-4, în primii trei ani de la absolvire; procentul de participare a adulților la procesul de formare continuă.

Analiza evoluției populației rezidente și a principalelor categorii de populație în funcție de participarea la viața activă, pe grupe de vârstă, în perioada 2013-2017, conduce la constatarea că cea mai importantă creștere a populației ocupate se consemnează pentru grupa de vârstă 45-64 de ani, datorită atât sporirii populației rezidente din această grupă de vârstă, cât și reducerii numărului de șomeri, dar mai ales a pensionarilor din grupa de vârstă 45-64 de ani, ca urmare a condițiilor restrictive impuse pentru pensionarea anticipată începând cu anii crizei economico-financiare declanșate în anul 2009.

Informațiile statistice disponibile au permis **identificarea unor segmente importante de populație care nu se regăsesc nici pe piața muncii și nici nu sunt cuprinse în sistemul de educație și formare profesională, evidențiindu-se astfel un potențial uman nevalorificat,** ce necesită o analiză aprofundată care să permită înțelegerea cauzelor acestei situații și, ulterior, conturarea de măsuri care să conducă la inserția lor pe piața muncii.

În ciuda tuturor cauzelor care afectează indicatorii demografici, se poate concluziona că, în ceea ce privește **oferta de muncă, România are încă un potențial uman important.**

[8] Chivu Luminița, Ciutacu Constantin, Georgescu George, *Deindustrialization and Reindustrialization in Romania. Economic Strategy Challenges*, Palgrave Macmillan, 2017.

Din perspectiva cererii de forță de muncă, problema majoră este reprezentată de lipsa informațiilor care să permită o evaluare precisă a acesteia. De exemplu, informațiile disponibile privind locurile de muncă create și desființate din bazele de date europene (European Restructuring Monitor), deși sunt actualizate zilnic, permit o detaliere a acestora numai la nivelul ramurilor economice. Informațiile furnizate de statistica națională privind locurile de muncă vacante, cu frecvență semestrială, permit analize numai la nivelul activităților economice, la nivel regional și pe grupe mari de ocupații. Informațiile disponibile privind locurile de muncă vacante din comunicatele ANOFM, deși cu periodicitate zilnică (în zilele lucrătoare ale săptămânii), permit analize numai pe județe și separat pentru cele mai frecvente ocupații; de asemenea, din cauza faptului că, în general, companiile apelează la agențiile locale de ocupare a forței de muncă numai pentru ocupații cu calificare medie sau scăzută, acestea nu reflectă numărul și structura reală a locurilor de muncă vacante.

Începând cu anul 2012, ca tendință generală, cu excepția unui singur an (2015), în România, numărul de locuri de muncă create depășește numărul locurilor de muncă desființate.

Între regiuni, se constată discrepanțe semnificative, în principal din cauza diferențelor semnificative în ceea ce privește nivelul de dezvoltare locală și atractivitatea mediului de afaceri, inclusiv disponibilitatea și calitatea infrastructurilor și a serviciilor publice. Astfel se explică faptul că primele trei regiuni din ierarhie în ceea ce privește numărul de locuri vacante (București-Ilfov, Vest și Nord-Vest, cu un PIB/locuitor mai ridicat) au înregistrat, în trimestrul II 2018, aproape 2/3 din totalul posturilor vacante la nivel național. Regiunea Nord-Vest a concentrat cele mai multe locuri vacante în sectorul energiei electrice, termice, gaz și apă, iar regiunea București-Ilfov, în sectoarele informații și comunicații și, de asemenea, în comerțul cu amănuntul.

Studiul a evidențiat existența unei corelații negative între proporția gospodăriilor beneficiare de venit minim garantat și rata locurilor de muncă vacante pe județe. Astfel, în județele unde există relativ multe familii care primesc venitul minim garantat, oferta de locuri de muncă este relativ redusă, în timp ce în județele unde există relativ puține familii care beneficiază de acest ajutor, oferta de locuri de muncă este relativ mai mare. Această concluzie nu susține ipoteza conform căreia majoritatea beneficiarilor unui astfel de tip de protecție socială refuză oportunitățile de angajare. Dimpotrivă, este mai plauzibil ca oferta limitată de locuri de muncă să conducă la creșterea frecvenței situațiilor care fac necesară asistența de către stat a gospodăriilor prin ajutoare pentru venitul minim garantat.

Deși a înregistrat cea mai mare creare și pierdere de locuri de muncă, industria prelucrătoare încheie perioada 2005-august 2018 cu un sold pozitiv și rămâne pe primul loc în ceea ce privește numărul de locuri de muncă vacante. Sectoarele economice care au înregistrat o tendință descendentă și un sold negativ al locurilor de muncă în perioada 2005-2018 sunt: industria extractivă, energie electrică, termică, gaz, apă, în timp ce sectoarele cu o tendință ascendentă și un sold pozitiv de locuri de muncă sunt: IT&C, hoteluri și restaurante, comerț cu amănuntul. În procesul de creare a locurilor de muncă, companiile nou create care au un nivel mai ridicat de tehnologizare și sunt mai competitive reprezintă motorul creșterii ocupării, conform conceptului de „distrugere creativă". Evaluarea acestor două caracteristici ale companiilor, respectiv mărimea (în funcție de numărul de angajați) și vârsta, este esențială pentru elaborarea și implementarea politicilor publice care vizează acest segment.

Studiul a pus în evidență importanța companiilor mici și tinere din România care contribuie într-o măsură semnificativ mai mare, raportată la ponderea salariaților în total economie, atât la crearea de locuri de muncă, cât și la distrugerea acestora. În perioada 2000-2016, sectorul privat a creat un număr net de aproximativ 50 de mii de locuri de muncă în medie anual, cu o contribuție majoră a microîntreprinderilor nou create (sub zece salariați), cu un sold net de 28 de mii de locuri de muncă anual, respectiv mai mult de jumătate din totalul sectorului privat.

În concluzie, în ceea ce privește oferta, perspectiva pe termen scurt, mediu și lung a pieței muncii din România este umbrită de tendințe nefavorabile, sub impactul deteriorării indicatorilor demografici, inclusiv din cauza emigrării, care ar putea fi parțial compensate de rezerva neutilizată a forței de muncă, ce depinde de îmbunătățirea sistemului educațional și a formării profesionale. **În ceea ce privește cererea, lipsa informațiilor face dificilă o evaluare**

corectă și completă a acesteia, în special din punctul de vedere al structurilor ocupaționale și teritoriale, cu atât mai mult cu cât discrepanțele crescânde privind nivelul dezvoltării afectează semnificativ și piața muncii.

Dacă în această primă parte a studiului s-a întreprins o analiză a configurației pieței muncii în România, semnalând dezechilibrele actuale și potențiale ale acesteia între cerere și ofertă, studiul va continua, în partea a II-a, cu prezentarea principalelor repere ale deficitelor de forță de muncă, precum și a tipologiei acestora, a avertizărilor transmise de mediul academic și de afaceri privind apariția și adâncirea acestor deficite, probleme din ce în ce mai acute ale angajatorilor în completarea schemelor de personal în concordanță cu necesitățile și strategiile lor de dezvoltare atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, respectiv în partea a III-a, cu elaborarea de scenarii privind evoluțiile posibile ale pieței forței de muncă și evidențierea dezechilibrelor asociate, recomandând noi politici și măsuri pentru atenuarea deficitelor de forță de muncă.

BIBLIOGRAFIE

1. Attström Karin, Niedlich Sebastian, Sandvliet Kees, Kuhn Hanna-Maija, Beavor Edmund, *Romania bott low salary. Mapping and analysing Bottleneck Vacancies on the EU Labour Markets*, European Commission, September, 2014.
2. Banca Națională a României, *Cursuri de schimb*, Serii lunare, BNR, 2018, http://www.bnro.ro/Cursul-de-schimb-3544.aspx.
3. Banca Națională a României, *Raport asupra inflației*, BNR, noiembrie 2018.
4. Blank David M., Stigler George J., *Demand and Supply: Methods of Analysis*, în vol. The Demand and Supply of Scientific Personnel, NBER, 1957.
5. Chivu Luminița, Ciutacu Constantin, Georgescu George, *Deindustrialization and Reindustrialization in Romania. Economic Strategy Challenges*, Palgrave Macmillan, 2017.
6. Chivu Luminița, Ciutacu Constantin, Georgescu Laurențiu, *Consequences of Wage Gaps in the EU*, Elsevier, Procedia Economics and Finance, vol. 22, 2015, pp. 141-147.
7. Chivu Luminița, Poladian Simona, Ioan-Franc Valeriu (coord.), *Convergența economică și monetară a României cu Uniunea Europeană – un demers necesar*, Centrul de Informare și Documentare Economică, București, 2018.
8. Ciutacu Constantin, Chivu Luminița, *Calitatea muncii şi a ocupării forţei de muncă în România*, Fundaţia Europeană pentru Îmbunătăţirea Condiţiilor de Viaţă şi Muncă, 2007, http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2007/37/ro/1/ef0737ro.
9. Ciutacu Constantin, Chivu Luminița, Hurley John, *Work-Life Balance in Romania. A Comparative Approach*, Romanian Journal of Economics, 2008.
10. Comisia Națională de Strategie și Prognoză, *Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2018-2022*, noiembrie 2018.
11. Darvas Szolt, Goncalves Raposo Ines, *The ever-rising labour shortage in Europe*, European Macroeconomics, and Governance, Bruegel Blog Post, January 25, 2018.
12. European Commission, *Alert Mechanism Report 2018*, COM (2017) 771 final, Brussels, November 22, 2017, p. 115.
13. European Commission, *Convergence Report 2018, Technical Annex, Chapter 7 – Romania*, European Economy, Institutional Paper 078, May 2018.
14. European Commission, *Council Recommendation on the 2018 National Reform Programme of Romania*, COM (2018) 422 final, Brussels, 23 May 2018.
15. European Commission, *Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries in the EU. Synthesis Report*, European Migration Network, EC, 2016.
16. European Commission, *Post-Programme Surveillance Report – Romania, Autumn 2017*, DGECFIN, European Economy, Institutional Paper 068, December 2017.
17. European Parliament, *Labour market shortages in the European Union*, PE 542.202, March 2015.
18. European Restructuring Monitor (ERM) database.
19. Franke Walter, Sobel Irvin, *The Shortage of Skilled and Technical Workers*, Published by Heath Lexington Books, 1970.

20. Gheţău Vasile, *Intrăm în cel de-al 30-lea an de degradare a situației demografice. Graficul care ar trebui să fie pe birourile demnitarilor statului român*, Interviu HotNews, 9 decembrie 2018.
21. Guvernul României, *Programul de convergență 2018-2021*, București, 2018.
22. Institutul Național de Statistică, *Evoluția prețurilor de consum în luna octombrie 2018*, Comunicat de presă nr. 292, INS, 12 noiembrie 2018.
23. Kraatz Susanne, *Labour Market Shortages in the European Union*, Employment and Social Affairs, European Parliament, PE: 563.466, European Union, 2015.
24. Meager Nigel, Speckesser Stefan, *Wages, productivity and employment: A review of theory and international data*, Institute for Employment Studies, European Employment Observatory Thematic expert ad-hoc paper, 2011.
25. Sandu Dumitru, *From Patterns to Policies in the Romanian Migration Abroad*, Institute for Liberal Studies, December 7, 2018.
26. *** *Economia României după Marea Unire*, Vol. I *Macroeconomia* (coordonatori: Aurel Iancu, Nicolae Păun), Editura Academiei Române, București, 2019.
27. *** *Economia României după Marea Unire*, Vol. II *Economia sectorială* (coordonatori: Aurel Iancu, George Georgescu, Victor Axenciuc, Florin Pavelescu, Constantin Ciutacu), Editura Academiei Române, București, 2019.